Askerî vaziyet

Suriye harekâtında son safhaların manası

İngiltere, Suriyedeki Vişi ordusuna düşmandan ziyade bir dost muamelesi yaparak ilerlemeğe çalışıyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Almanların, Yugoslavyaya ve Yunanistana taarruz ederken doğu Libyayı boş bularak burasını bir kaç günde ele geçirmeleri ve Mısırı tehdid eder gibi bir vaziyet almaları üzerine, İngiliz Yakın Doğu başkumandanlığı, Eritrede İtalyan ordusunu yenen İngiliz imparatorluk kuvvetlerinin çoğunu alelâcele Mısıra celbe mecbur kalmıştır. Ondan sonra, Irak isyanının bastırılması mecburiyetile ve Almanların Suriyeyi işgal ve Süveyşi şimal doğudan tehdid eder görünmeleri sebebile ayni kumandanlık Habeşistandan her fırsat ve imkân hasıl oldukça Mısıra yeni kuvvetler sevketmiş ve bu suretle hemen bütün cenubî Afrika ordusu şimale nakledilmiştir.

İki ay evvel bitmesi muhakkak görünen Habeşistan muharebelerini bugüne kadar uzatan başlıca sebeb işte budur; yani oradan Mısıra kıt'alar çekmek yüzünden doğu Afrika harbini biran evvel biterecek olan kuvvetlerin azalmış olmasıdır. Bundan başka arazinin fevkalâde sarp olması ve başlıyan yağmurlar da Habeşistan seferini uzatan sebebler meyanında sayılabilir. Fakat ne olursa olsun, bu harb bitmek üzeredir. Çünkü Mogi, Gimma ve Gondar bölgelerinde anudane fakat ümidsiz mukavemet eden İtalyan ve müstemleke müfrezeleri nihayet ya mağlûb olarak ve yahud erzaksız ve mühimmatsız kalarak teslim olmağa mahkûmdurlar.

Irak isyanını bastıran İngiltere, şimdi de Suriyede çok garib bir siyaset ve bir propaganda harbi yapmaktadır. İngilizler, Suriyeye, buraya Alman dolmağa başladı iddiasile yürüdüler. Halbuki hakikatte, onlar, orada Alman var diye değil, bilâkis Almanlardan evvel orasını işgal etmek maksadile harekette acele etmişlerdi. Fakat Suriyede Alman askeri olmadıktan başka, Almanların burasını işgale matuf hiç bir plânları da olmadığı anlaşılınca, İngilizlerle dö Golcülere teenni ile hareket etmek icab etti. Eğer Suriyede Alman uçağı ve Alman askeri bulunsaydı, oradaki askerî harekât şimdi bambaşka bir şekil alırdı. Fakat Suriyede Alman yoktur. Bu sebeble İngiliz - hür Fransız kombinezonu Suriyeyi harbden ziyade tatlılıkla elde etmek istiyor. Bu sebeble Suriye cephelerinde şimdi silâh kuvvetinden ziyade ikna kuvveti çalışmakta ve dolayısile askerî harekât asla tabiî olmıyan bir şekilde ve pek bati surette inkişaf etmektedir.

Ajansların verdiği haberlerden de anlıyoruz ki, İngilizlerin ve bilhasa hür Fransızların faaliyette bulundukları Şam cephesinde muharebesiz ilerileme ve dostane hulûl tabiyesi oldukça muvaffak olmuş ve Vişi askerleri Kisveyi tahliye ederek Şamın cenubunda diğer mevzilere çekilmişlerdir. Buna mukabil Avustralya kolordusunun faaliyette bulunduğu sahil ve Cebeli Hermon bölgesinin hemen her yerinde Vişi askerleri bunlara karşı şiddetli ve kat'î mahiyetli bir mukavemet göstermektedirler. Kezalik Cebeli Dürüz (Havran) bölgesindeki harehâtın Suvedanın şimalinden Şama doğru inkişaf ettiği hakkında hiç bir haber gelmemiştir.

Bütün bu haberlerden istidlâl etmekte olduğumuz netice şudur: İngilizlerle hür Fransızlar, Almanların Suriyede bulunmadıkları ve burasını derhal istilâya niyet bile etmedikleri tamamile anlaşılmış olduğundan, artık nafile acele ve şiddet yüzünden Suriye harehâtını hakikî bir harb haline kalbetmek istemiyorlar. Çünkü şiddetli ve umumî bir savaşma ile bir takım ihata ve çevirmeler nihayet Vişi'yi İngiltereye karşı haklı bir harbe sürükliyebilir. Böyle bir netice ise Almanların ekmeğine yağ sürmek olacağından bunu İngilizler asla istemezler.

Ayni zamanda itiraf etmelidir ki, böyle bir harb, mütareke Fransasının da hakikî millî menfaatlerine uygun değildir. Bu sebeble Amiral Darlan'ın maksad, hedef ve faaliyetleri ne olursa olsun, Mareşal Peten'le hakikî vatanperver Fransızlar böyle bir harbi tacil edecek her hareketten daima sakınmışlardır ve sakınmaktadırlar. Suriyedeki harekâtı bu suretle askerî bakımdan ziyade propaganda ve siyasî mahiyetli bu gibi mütalealarla yürütülmekte olduğu için uzamaktadır. Hatta bazı rivayetlere göre halis Fransız olan askerler dö Gol'cülerin propagandalarına çabuk kanmakta ve fakat yerli askerler kulak asmamaktadırlar. Hatta bir mevkide, bunlar, dö Gol'cülerin tarafına iltica eden Fransız askerlerini arkadan bile vurmuşlarmış.

Iraktan Abukemal, Dirizor ve Re'sülayn üzerinden Humus ve Haleb istikametlerinde hareket ettirilmiş bulunan zırhlı ve motörlü kollar bile bellibaşlı mevkilerde Fransızlarla karşı karşıya gelince durmuşlar ve askerî tabiye yerine kandırma yani musâlihane hulûl tabiyesi kullanmağa başladıklarından bunlar da ...rliyememişlerdir.

...Fransız hükûmeti herhalde Suri... veya General dö Gol ta... etmek niyetinde de...da, takriben 15 ... 45 binden mü... maliktir. Bun ...ûmen de... ...ış.

bazı yerlerde müdafaa ederken diğer noktalarda taarruz bile edebilirler. Fakat General Dentz de harb yapmaktan ziyade pasif mukavemet emrini almış olmalı ve yahud kendi askerlerine o kadar güveni olmamalıdır ki böyle bir şey yapmaktan çekiniyor.

Bununla beraber ve herşeye rağmen ya İngilizler siyaset bakımından Suriyeyi istilâ hareketinden vazgeçecekler ve yahud burasını, ister şu ve ister bu şekilde, alacaklardır. Fakat İngilizler Suriyedeki Fransız ordusuna bir düşmandan ziyade bir dost muamelesi yaparak onların gönüllerini çelmek istemesindeki maksadın birisi de Suriyedeki Fransız ordusunu dö Gol'cü yaparak bu suretle Suriyeyi gene onlara emanet etmektir.

Suriye seferi biterken Habeşistan harbi de ağlebi ihtimal sona ermiş olacağından bu takdirde İngilterenin Yakın Doğuda hayli büyük ve kuvvetli bir ordusu serbest olacaktır ki, onun, bununla yeni bir doğu Libya seferine mubaşeret etmesi pek mümkün görünür. İşte İngilterenin Yakın Doğuda, pek mühim olan Irakın tedibinden ve Suriyenin yeniden fethinden sonra yapabileceği yegâne taarruzî hareket bu olur. Nitekim Tobrukta, İngilizlerin evvelce kaybettikleri muhit istihkâmlar hattını istirdad suretile başlayan şiddetli muharebeler hâlâ devam etmektedir. Fakat Libyaya yeni bir taarruz muvaffak olsa da harbi bitiremez ve hatta harbin bitmesinde ehemmiyetli bir amil olamaz.

Yakın Doğu İngiliz ordusunun çoğu Avustralyalı, Yeni Zelandalı, cenubî Afrikalı, Sudanlı ve Hindli kıt'alardan müteşekkildir. Hatta bazı Kanadalı kıt'alar da Yakın Doğuya gönderilmişlerdir. Bu suretle Yakın Doğuda ancak pek az miktarlarda bulunan halis İngiliz kıt'alarından müteşekkil asıl İngiliz orduları bizzat İngilterede bulunmakta ve hergün bir miktar daha fazla teşekkül ederek artmaktadır. Fakat bu anavatan ordulaına ve anavatan hava kuvvetlerine, bu gün için, ve daha uzun bir zaman için, memleket bekçiliğini yapmaktan başka bir vazife düşmiyecek ve bunlar memleketin dışında harbin ne cereyanı ve ne de sonu üzerinde kat'î bir tesiri olabilecek hiç bir harekette bulunamıyacaklardır.

Bundan başka İngiltere anavatandan sair semtlere ve yahud aksi istikamette sür'atle yer ve hava kıt'aları sevkedebilmek kolaylığından mahrum bulunmaktadır. Buna mukabil Avrupanın merkezine hâkim bulunan mihver devletleri yer ve hava kuvvetlerini bu kıt'anın bir semtinden diğerine veya şimalî Afrikaya sür'atle nakletmek imkânına maliktirler. Bu sebeble harb inisyativile beraber ağırlık merkezi değiştirmek imkânı aleddevam Mihvercilerin elinde bulunmakta ve İngiltere askerî harekât bakımından umumiyetle Mihvere tâbi olmaktan başka bir şey yapamamaktadır.

Fakat Mihverciler ne yapmak istiyorlar?!. Onlar merkezî vaziyetlerinden ve harbin inisyativini ellerinde bulundurmaktan elbette istifade ederek bir şeyler yapmak niyetindedirler! Fakat bu şey nedir?. Ve neden bekliyorlar?! Bu intizarı, Hitler'in muavini Hess'in İngilterede yaptığı hususî sulh teşebbüsünün Amerikadan gelecek akislerinin ehemmiyetle beklendiklerine atfetmek acaba doğru olur mu?. Ve nihayet Almanya, bu yazın yapacağı büyük ve kat'î taarruzu nereye tevcih edecektir? İngiltereye mi, Rusyaya mı?!. Bunun tetkikini de yarına bırakıyoruz.

H. E. ERKİLET

Hazin bir kayıb

Muharrir arkadaşımız Bedri Ziyayı kaybettik

Uzun yıllar, gazetemizde ava ve avcılığa dair gayet tatlı ve alâka uyandırıcı yazıları çıkmış olan maruf av meraklılarından muharrir arkadaşımız Bedri Ziyanın ölümünü teessürle haber aldık. Merhum, yaşının ilerlemiş olmasına rağmen, cevvaliyetini kaybetmemiş bir ihtiyar gencdi. Yirmi yaşında iken matbuat hayatına girmiş, muhtelif gazetelerde, şiirler, makaleler, spora ve avcılığa dair yazılar yazmıştır. Bedri Ziyanın avcılık menkibelerini kendine mahsus cazib bir anlatış tarzı vardı. Doğuşta san'atkâr olan bu genc ruhlu adam, avcılık bahislerine hemen de ilk defa olarak edebî bir çeşni vermeğe muvaffak olmuştu.

Fikir âleminde kalemine olduğu kadar, av arkasında da tüfeğine ayni salâhiyetle hâkim olan Bedri Ziyanın, avcılıktan başka bir çok merakları vardı. Kuş beslemek, her türlü spor hareketleri yapmak bu merakların başında gelirdi.

Öldürücü bir hastalık, nihayet onu da yatağa serdi ve Bedri Ziya, kendinden evvel gidenlerin gidip de dönmedikleri o meçhul diyara gitti.

Cenazesi bugün öğleyin Bakırköydeki evinden kaldırılarak aile makberesine defnedilecektir. İstanbul Basın Birliği bu kaybımızla alâkadar olmuş ve merhum için mükellef bir çelenk hazırlamıştır.

Kendisine Allahtan rahmet diler, ke...üş ailesinin acılarını samimi-

Çocuğu düşürtülen genc bir hizmetçi

Kütahyadan şehrimize gelen bir kız hakkında tahkikat yapılıyor

Zabıta ve adliye; ehemmiyetli bir çocuk düşürme hâdisesi tahkikatına el koymuştur. İddiaya göre, Kütahyada bir evde hizmetçi olan genc ve oldukça güzel bir kız, orada yanında bulunduğu birisinden hamile kalmış ve bunun üzerine, çocuk, iki buçuk aylıkken, Eskişehirde bir doktora aldırılmıştır.

Bu kız, hâdiseyi böyle anlatarak, şahsan çocuğunu düşürtmek istemediğini, lâkin ister istemez bu işe razı olduğunu ve çocuğun doktor tarafından ameliyatla alınmasına katlandığını söylüyor. Çocuğun babası olarak, Kütahyada oturan birinin adını vermekte, ameliyatı yapan Eskişehirdeki doktorun kim olduğunu da bildirmektedir.

Kendisile birlikte İstanbulda yakalanan bir gencin de, çocuk düşürme işini kolaylaştırdığı iddia olunuyor. Bu genc, «bana bu kıza refakat etmem hususunda talimat vererek, elime doktora hitaben yazılmış bir mektubla gene ona teslim edilmek üzere 15 lira tutuşturdular. Kızı Kütahyadan Eskişehire götürdüm, doktorun muayenehanesine bıraktım. Ben, ameliyatla çocuğun alınacağını bilmiyordum. Yolda, kız bana hâdiseyi, güya kolundan ameliyat olacağı şeklinde anlatmıştı» demektedir.

Bunların İstanbula gelmelerinin sebebine gelince, ifadelerine göre, bu hâdiseden sonra kız bulunduğu evde hizmetçilikten çıkarılmıştır. Kendisine, artık İstanbula gitmesi ve orada başının çaresine bakması tavsiye olunmuştur. Yeryüzünde başka hiç kimsesi bulunmıyan kız da, Eskişehir yolunda kendisine refakat eden gencle buluşarak, onunla anlaşmıştır. Bu suretle, birlikte yaşamak üzere, İstanbula gelmişlerdir. Kıza refakat eden gencin de evli olduğu öğrenilmiştir.

Kızın, çocuk düşürtüp düşürtmediğinin raporla tespiti için muayenesine lüzum görülmüştür. Rapor yazıldıktan sonra, hâdise üzerindeki tetkikat derinleştirilecek, iddia etrafındaki tahkikat genişletilecektir. Ve böylece, işin içyüzünün aydınlatılmasına çalışılacaktır.

***

Sıdıka isminde bir kadının ilâc alarak çocuğunu düşürdüğü iddiasile, İstanbul asliye altıncı ceza mahkemesinde muhakemesine başlanmıştır. Kadın, çocuk düşürmek maksadile hareket etmediğini, ilâc almadığını, sadece ısınmak için bir miktar konyak içtiğini ileri sürmektedir. Mahkeme, bu işin şahidlerini dinliyecektir.

Zincirleme ihtikâr işinin tahkikatı

Anadoludan getirilip burada zencirleme ticaretle fiatları yükseltilen teller hakkındaki tahkikata ehemmiyetle devam edilmektedir. Dün bu hususta vilâyet makamı Fiat Mürakabe bürosundan izahat almıştır. Diğer taraftan dünkü Fiat Murakabe komisyonundan fiat murakabe bürosu şefi bu mesele üzerinde izahat vermiş ve tahkikatın devam ettiğini bildirmiştir.

Bu teller 20 - 30 ton kadardır. Kısmı azamı havaî hat telidir ve bugün mevcudu pek azdır. Havaî hat tellerinin Kütahyadan alınıp getirildiği anlaşılmaktadır. Burada Horhoruni ve Agob isminden iki isim tespit edilmiştir. Tellerin Ahmed Arcan isminde birine aid olduğu bilâhare tespit edilmiştir. Mal sahibi bu tellerin kendisine pahalıya mal olduğunu söylemektedir.

Fakat şimdiye kadar satılan tellere fatura verilmediği ve metresinin 75 kuruştan satıldığı anlaşılmıştır. Tahkikata devam olunmaktadır.

İzmir fuarında mekteb sergileri

Maarif Vekâleti, bu sene İzmir fuarında bir mekteb sergisi açmağa karar vermiş, sergiye aid hazırlıkların yapılması için mekteblere tebligat yapmıştır. Sergiye, kız enstitüleri, muallim mekteb leri ve orta mektebler iştirak edecektir. Mekteb idareleri, ders senesi içinde her sınıf talebesinin yaptığı, resim, elişlerile yazı örneklerinden 25 - 30 tane seçerek sergiye göndereceklerdir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Amerikaya sefer yapacak vapurlarımız

Ticaret Vekâleti, ihracat mallarımızın kendi vapurlarımızla gönderilmesine karar verdi ve bu hatta Krom, Bakır ve Demir şilepleri tahsis edildi

Ticaret Vekâleti Amerikaya gidecek ticarî eşyamızın kendi vapurlarımızla gönderilmesi ve oradan gelecek eşyanın gene vapurlarımızla getirilmesi için yaptığı tetkikleri ikmal etmiş ve bu husustaki karar kat'î şeklini almıştır. Ticaret müdürlüğüne, on güne kadar İstanbul limanından hareket edecek olan ilk vapur için derhal Amerikaya gidecek malların kaydedilmesi bildirilmiştir. Dün birçok firmalar Amerikaya gidecek malları olduğunu bildirmişlerdir.

Ticaret Vekâleti, Amerika hattına üç vapurun tahsisini muvafık görmüştür. Bu vapurlar Bakır, Demir ve Krom şilepleridir. Şilepler İstanbuldan kalkarak, İzmir, Mersin limanlarına da uğrayıp mal aldıktan sonra, Portsaid ve Süveyş kanalından Kızıldeniz, Ümidburnu yolile Amerikaya gidecektir. Şilepler hem cenubi, hem de şimalî Amerika limanlarına uğrayacaklardır.

Bazı Türk firmaları mümessilleri de Amerika ile ticarî münasebetlerde bulunmak üzere ayni vapurlarla Amerikaya gitmek için müracaatte bulunmuşlardır.

Yabancı memleketlerden gelen talebeler

Bu hususta Maarif Vekâleti yeni bir karar verdi

Maarif Vekâleti yabancı memleketlerden gelen talebe hakkında yeni bir karar vermiştir.

Yabancı memleketlerdeki mekteblerden naklen memleketimizdeki hususi mekteblere girmek isteyen talebelerin girmek istedikleri mekteblerle ayrıldıkları mekteblerin tedris dilleri, dereceleri ve sınıf teşkilâtları mutabakat arzederse, bunlar ellerindeki bölgelerin gösterdiği sınıflara imtihansız olarak kabul edileceklerdir.

Dereceleri ve sınıf teşkilâtı uyub da tedris dilleri başka olan mekteblerden gelenler, Türk tabiiyetinde iseler hususi Türk ve ekalliyet ilkmekteblerinde lâyık oldukları sınıflara, yabancı tabiyetinde iseler ayni surette hususi Türk, ecnebi ve ekalliyet mekteblerinde imtihanla lâyık oldukları sınıflara alınacaklardır.

Orta kısımlarla lise kısımlarından geliyorlarsa girecekleri sınıflar, ellerindeki tahsil vesikalarına göre Maarif Vekâletince tayin edilecektir.

ADLİYEDE

Şark demiryolları memurlarının açtığı dava

Eski Şark şimendiferleri şirketi aleyhine şirketin memurları tarafından açılan tazminat davasına aid muhakemeye İstanbul Birinci Ticaret mahkemesinde devam olunmuştur.

Teşkil edilen vukuf ehli, şirketçe ecnebi ve gayrimüslim memurlara verilen ikramiyelerin esaslarına dair bazı vesikaların getirtilmesine lüzum görmüştü. Bu vesikaların, perakende olarak evvelce evrak mahzenine indirildiği ve derhal çıkartılması mümkün olamıyacağı gelen cevabdan anlaşılmıştır.. Bunun üzerine, tetkikatın ikmalile muhakemenin devamı, 8 eylûle bırakılmıştır.

Cezası 6 aya indirildi

Küçükpazarda Bedriye isminde bir kızı kaçırarak bir müddet yanında alıkoyan ve sonradan ailesine gönderen Enver adlı biri, İstanbul İkinci Ağırceza mahkemesince 1 sene hapse mahkûm edilmiştir. Kızı, kendisine dokunmadan geri gönderdiğinden, cezası altı aya indirilmiştir.

Asker ailelerine yardım şekli

Bazı asker aileleri Dahiliye Vekâletine müracaatle kendilerine İstanbul vilâyetinden az yardımda bulunulduğunu beyan ve şikâyet etmişlerdir. Dahiliye Vekâleti keyfiyeti vilâyetten sormuş ve kazalara gönderilen bir tamimde bu gibilere tayin edilen nispetten daha az yardımda bulunulduğu hakkında şikâyetlerin vâki olup olmadığı hakkında malûmat istenilmiştir. Şayed bu gibi yardımdan az istifade edilen varsa bunlara daha fazla muavenette bulunulacaktır.

Diğer taraftan malî vaziyetleri müsaid olan tüccarlardan bu muavenetin daha geniş bir şekilde temini de alâkadarlardan istenilmiştir.

Kahve tevziatı

Vilâyet, 500 çuval daha istedi

Fiat Murakabe Heyeti henüz İstanbul halkına tevzi edilecek kahvenin fiatını tespit etmemiştir. Vilâyet, Ticaret Vekâletine müracaatle verilen 1350 çuval kahvenin ihtiyaca kâfi gelmiyeceğini, bunun 500 çuval daha arttırılmasını istemiştir. Bu cevab geldikten sonra tevziata başlanacaktır. Askerî birliklerin ihtiyacı ordu müfettişliği emrine verilecektir.

Diğer taraftan kahve satışı ile meşgul olan ticarethanelerin isimleri tespit edilmektedir. Kahvenin aile başına tevzii uygun görülmektedir. Bu itibarla ne şekilde hareket edilirse maksadı temin edeceği araştırılmaktadır.

MÜTEFERRİK

Ziraat Vekili gitti

Bir kaç gündenberi şehrimizde tetkikatla meşgul olan Ziraat Veklii Muhlis Erkmen dünkü trenle Ankaraya dönmüştür.

İaşe müdürlüğü

Yeni teşkil edilen İstanbul iaşe müdür muavinliğine Ticaret Vekâleti ihracat baş kontrolörü Hurşid Korul 210 lira ücretle tayin edilmiştir.

Mezkûr müdürlüğe tayin edilecek zatı İstanbul Vilâyeti inha edecektir.

Hava Kurumuna yardımlar

Türk Hava Kurumuna teberruda bulunmak arzusunu izhar eden vatandaşlarla devamlı surette teması temin etmek üzere, kurumun İstanbul merkezinde esaslı teşkilât vücude getirilmiştir. Resmî evraka yapıştırılan Hava Kurumu pulları dahil olduğu halde bütün gelir kaynaklarının mütemadi kontrolu sayesinde varidat hissolunur derecede artmaktadır. Bilhassa orta mekteb ve liselerle yüksek tahsil gencleri arasında kuruma aza yazılanların adedi, dikkate değer bir yekûna baliğ olmuştur. Hava Kurumu genclerin gösterdiği bu alâkadan bilhassa mütehassis olmaktadır.

Üsküdar kazasının ihtiyaçları

Üsküdar Parti Kaza heyeti, Lûtfi Aksoyun başkanlığında nahiye ve ocak başkanlarile bir toplantı yaparak ışık, su, yol ve kültür işleri etrafında konuşmalar yapmışlardır. Bu konuşmalar neticesinde Üsküdar kazasının ihtiyaçları tespit edilmiştir. Bunlar derhal yaptırılacaktır. Bu meyanda Beylerbeyi kütübhanesinin halkın istifadesine açılması ve köylere tenvir heyetleri gönderilmesi de kararlaşmıştır.

Mahalle siperleri

Mahalle siperlerinin kazılması için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafaada kendilerine vazife verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperleri kazacaklardır. Şimdiye kadar mahalle aralarında vücude getirilen siperler umumî bir kontroldan geçirilecek ve tebliğat hilâfına siper kazma işini ihmal edenler cezaya çarpılacaklardır.

İkmale kalan mekteb talebeleri

Tatilde açılacak kursların programı mekteblere bildirildi

Bir haftadanberi Ankarada bulunan Maarif Müdürü Tevfik Kut, dün sabah şehrimize dönmüştür. Tevfik Kut Ankarada ders senesine aid hazırlıklardan başka, bilhassa ikmale kalan talebenin yetiştirilmesi için açılmasına karar verilen tatil kurslarile meşgul olmuştur. Bu hususta hazırlanan program kat'î şeklini alarak mekteblere bildirilmiştir.

Orta tedrisat muallimlerinin izinleri 15 temmuzda nihayet bulacağından tatil kursları 16 temmuzda açılacak ve 23 ağustosta sona erecektir. Her ders için lüzumuna göre açılacak olan kurslara devam edecek talebe miktarına ve mektebin muallim durumuna göre bir veya müteaddid sınıf üzerine açılacaktır. Her sınıfa mümkün mertebe az ayrılarak her muallim kurslarda tavzif edilecektir. Kurslara, mektebin kendi talebesinden başka diğer şehirlerde okuyan ve mektebin bulunduğu yerde tatili geçirmekte olan diğer mekteb talebesi de kabul edilecektir. Devam eden talebenin künyelerini bildiren bir defter tutulacaktır. Kurslarda, her derse aid müfredatın esas hatları üzerinde talebeyi çalıştırarak yetiştirmek gayesi gözönünde tutulacaktır. Tespit edilecek ders saatleri bir buçuk aylık müddet zarfında bu gayeyi tahakkuk ettirecektir. Mahallin hususiyetlerine göre, mekteb müdürleri ayrıca birer program yapacaklardır. Ders yılı içinde muallimsizlikten kısmen veya tamamen okunamıyan dersleri bulunan mekteblerde açılacak kurslara mahallinden muallim tayin olunamadığı takdirde keyfiyet şimdiden Vekâlete bildirilecektir.

ŞEHİR İSLERİ

Francala işi

Son zamanlarda bir çok kimselerin doktordan rapor almak suretile francala almak için fırınlara müracaat ettikleri görülmüştür. Belediye, verilen 12 çuval unun bu işe kâfi gelmediği cihetle francalanın kimlere tahsis edileceğini Dahiliye Vekâletinden sormuştur.

Maslak yolu genişletilecek

Belediye, Şişli - Maslak yolunda kazaların tekerrür ettiğini görerek bu yolun bir misli daha genişletilmesine karar vermiştir. Bu sene yolun Şişliden Maslağa kadar olan kısmı genişletilecektir. Şimdilik bu yol şose olarak inşa edilecek, ileride asfalt geçirilecektir.

Halktan fazla para alan gazinolar

Pazar günü kaymakamlar, nahiye müdürleri, emniyet âmirleri şehrin muhtelif mahallerindeki gazino ve eğlence mahallerini dolaşarak tarife harici para talebinde bulunanlarla eski tarifeleri tatbik eden bir çok yerler hakkında zabıt tutmuşlardır. Bu meyanda Bostancı ve Suadiyedeki gazinolardan bazıları hakkında da zabıt tutularak tecziyeleri cihetine gidilmiştir.

HEM NALINA MIHINA

Hazin bir manasızlık!

Suriyede, bir tarafta hür Fransızlarla İngilizler, öteki tarafta esir Fransızlar arasında, mücadele devam ediyor. Bu Suriye harbini bir kördövüşü saymakta hata yoktur. Çünkü bir çok manasızlıklarla doludur. Bunlardan hatırımıza gelenleri sayalım.

1 — Dünkü müttefikler, birbirlerine karşı harbetmektedirler.

2 — Fransızlar ikiye ayrılmış, birbirlerile dövüşmektedirler.

3 — Vişi Fransası, Milletler Cemiyetinden istifa etmiş olduğu için, onun mandateri, vekili olarak Suriyede bulunmak hak ve salâhiyetini kaybetmiştir; fakat, Suriyeyi Milletler Cemiyetine dahil bulunan İngiltereye karşı müdafaa edeceğim diye kan dökmesi, belki hukukan olmaktan ziyade aklen yersizdir.

4 — Mağlûb olmuş ve mağlûbiyetini kabul etmiş Fransayı temsil eden Vişi, kendi topraklarını sonuna kadar müdafaa etmeden kavgadan vazgeçmiş olduğu halde, kendisi için bugünkü vaziyette hiç lüzumu olmıyan, hatta yük teşkil eden, Suriyeyi müdafaa ediyor.

5 — Mütarekeye rağmen Mihver, Fransanın resmen düşmanıdır; İngiltere ise düşmanı değildir. İngiltere muzaffer olursa Fransa ve imparatorluğu, mücadeleden sapsağlam çıkacaktır. Buna mukabil, Mihver harbi kazanırsa, Suriyenin Fransaya bırakılacağı çok şüphelidir. Öyle olduğu halde Vişi, Mihverin kendi elinden alacağı, fakat İngilterenin Fransaya bırakacağı Suriyeyi İngiltereye karşı müdafaa ediyor.

6 — Bugünkü vaziyette, Suriye, Mihverin Filistin, Mısır, Irak üzerine yapacağı bir taarruzda, Alman ve İtalyan kuvvetlerinin işine yarayacak bir yerdir. Mihver, Suriyeyi bir taarruz üssü ve tecavüz basamağı olarak kullansın diye canla başla uğraşan Fransadır, Mihver ise seyircidir.

7 — Manasızlıkların en garibi budur: Hür Fransız başkumandanlığının kurmay başkanı General Petit'nin verdiği beyanata göre Suriyedeki Vişi kuvvetleri 30 bini yerli, 15 bini Fransız olmak üzere 45 bin kişidir. Bu 15 bin Fransız askerlerinin çoğu, bir ellerinde Fransız bayrağı, diğer ellerinde beyaz bayrak olduğu halde hür Fransızlara iltihak etmişlerdir. Fakat Almanların eline esir düşmüşken, Almanyaya karşı silâh kullanmıyacağını taahhüd ettiği için serbest bırakılan Fransız Generali Vedillac'ın emrile hareket eden yerli kıt'alar, hür Fransızlara iltihak edenlere arkadan ateş açmaktadırlar. Hür Fransızlarla İngilizlere karşı harbeden bu yerli kıt'alardır.

Buradaki «yerli» den maksad« Suriyeli» demek değildir; Fransız soyundan olmıyan Fransa müstemlekelerinden alınmış askerler demektir. Belki de aralarında ayak takımından bir miktar Maroni, Suriyeli, Çerkez, Ermeni de varsa da ekseriyet Tunuslu, Cezayirli, Faslı Arab, yahud da Senegalli zencidir. Asıl Fransızların dövüşmeyip karşı tarafa iltihak ettikleri yerde, bir Arab memleketinin istiklâlini peşin olarak ilân edenlere karşı, başka Arabların dövüşmesi kadar hazin ve acınacak bir manasızlık tasavvur olunabilir mi? Sonra bir de mağribden meşrıka kadar, müstakil büyük Arab saltanatı ve imparatorluğu kurmak hulyası peşinde koşanlar var.

İKTISAD

Takas tetkik büroları

Hükûmetin kabul ettiği yeni kararname ile takas tetkik büroları ve bu meyanda şehrimizde bulunan büro dün den itibaren lâğvedilmiştir. Takas tetkik heyeti emrinde bulunan bu büronun dün sabahtan itibaren tasfiyesine başlanmıştır. Muamelenin tasfiyesi bu ay sonuna kadar devam edecek ve netice ayni kararname ile Ankarada teşekkül etmiş olan Ticaret Vekâleti müsteşarının riyaseti altındaki heyete bildirilecektir.

Bundan sonra takas işlerinin tedvirile Ankarada teşekkül etmiş olan Maliye Vekâleti nakid işleri umum müdürü, dış ticaret dairesi reisi ve Merkez Bankası direktörünün bulunacağı bu heyet meşgul olacaktır.

Altın fiatları

Altın fiatları dün öğleden sonra düşmeğe başlamıştır. Dün bir Reşad altını 2615, 24 ayar altının gramı 333 kuruş, beşi bir arada 118 lira idi.

Küçük hikâye

Garib teselli

Güneş ufukta, mütemadiyen alçalıyordu. Gitgide, denizde kızıl akisler bırakarak söndü. Salonda pembe ile esmerin karışmasından doğan acayib renkte gölgeler adım adım ilerledi.

Naşidenin arkadaşları sevinc ve hayranlık dolu seslerle hep birden haykırdılar:

— Aman ne güzel bir grup!..

İçlerinden yalnız Mediha bu feryadı diğerlerine uyarak ağzından kaçırmış gibi pişman ve mustarib; evvelâ, Maçka sırtlarından aşağıya uzanan yeşillik ve ağaclık sahaya, sonra da geniş salonu bir camekân bölme ile tamamlayan yemek odasına, aradan görünen mükellef büfeye, dış pencereleri süsleyen kadife perdelere, portakal rengi çay fincanlarına baktı; bu tetkikleri yaparken göğsünde birikmiş mahbus havayı birden geniş bir nefesle salıvererek:

— Bu gru pancak böyle bir yerden temaşa edilirse zevkli oluyor, dedi, gözükmüyor ya, gözükse de gel bizim evden seyret de tadına var bakalım!

Mediha, fakir bir ailenin kızıydı. Naşide ve bugünkü dostlarile beraber mektebde okumuş, oradan çıkınca evlenmiş, fakat bir türlü mes'ud olamamış, tekrar annesinin Aksaraydaki evine dönmek mecburiyetinde kalmıştı.

Naşide, talihsiz dulun sözlerini bitirdiği vakit mavi gözlerinde iri yaş taneleri belirdiğini görünce hemen yerinden fırlayıp onu kucakladı:

— Ah şekerim, dedi, yok yere üzülüyorsun... Saadet para, apartıman ve eşya ile temin olunur mu sanıyorsun? Benim de bu bolluk ve debdebe içinde bahtiyar olmadığımı pekâlâ biliyorsun... Sen hiç olmazsa o nâdan ve geçimsiz adamdan ayrılarak hürriyetini elde ettin. Bir yerde çalışıyorsun, hayatını kazanıyorsun, azıcık aşın, kavgasız başın, anneciğinle oturuyorsun... Ben bunların hiç birini yapacak vaziyette değilim. Kimsem yok... Çalışamam da... Onun için Feyyazın kahrını çekip oturuyorum... Bu lüks, bu şatafat neye yarar? İşte son üç gündür gene eve uğradığı yok. Kim bilir hangi şıllıkların, yellozların peşinde...

Etraftakiler Medihanın hüzün ve yasını, Naşidenin kocası hakkındaki serzenişleri takib edince her zamanki şikâyet faslının başlayacağını ve sözün ardı arkası gelmiyeceğini anladılar. Zaten çaylarını içmişler, pastalarını yemişlerdi. Hep birden ayağa kalktılar.

Ev sahibesi, misafirlerini kapıya kadar teşyi ettikten sonra onları selâmetlemek için gurur ve azametle balkona çıktı. Elini sallayarak:

— Çocuklar, bunu saymam, gene buyurun!

Diye haykırdı ve içeriye girdi. Alnını kapalı camlardan birine dayadı. Nazarları bulutların gerilerine doğru akseden kaybolmuş güneşin pembe ve sarı ışıklarına takıldı. Sol taraftaki koyu maviliklerin içinde ilk meydana çıkan yıldız neş'eli ve çapkın, yılışmaya başlamıştı.

— Ooo... dedi, ortalık iyice serin. Gece galiba ayaza çekecek... E, öyle ya, henüz mayısa bile girmedik. Nisanın on beşinden sonra kaloriferlerin yanmaması ne fena!

Balkon kapısını kaparken kulağına mutfaktan gelen tıkırdılar çarptı. Hizmetçi tabakları, fincanları mubalâğalı bir sür'at ve faaliyetle yıkayordu.

Koridora doğru yürüdü. Mutfağın kapısının önünde durdu:

— Ne o Hatice, dedi, pek telâşlısın?

Hizmetçi kadın bir iki dakika meşguliyetine fasıla verdi. Sözlerinin iyi işitilebilmesi için musluğu kapadı:

— Biliyorsunuz hanımefendi, dedi, bu gece izinliyim... Bizimki şimdi evde dört gözle bekler!

Naşide sol kaşını kaldırıp başını sallayarak:

— Pekâlâ... Pekâlâ, diye cevab verdi, haydi öyleyse, elini çabuk tut... Sofrayı da kurmaya hacet yok... Canım hiç bir şey istemiyor.

***

Aradan bir çeyrek kadar geçmişti. Kapının hızla kapanışı bütün apartımanı sarstı. Salonda koridordan kopup gelen bir hava cereyanı dolaştı. Haticenin sert ökçeli ayakkabları merdivende takırdıyordu. Bir tramvay arabasının köşe raylarını dönerken çıkardığı madenî feryad kulağını yırttı.

Fakat o, bu gürültülerden memnundu. Koca apartımanda tekbaşına kaldığı zamanlardaki derin sükûttan çok korkuyordu. Acaba, üst kattan piyano sesi geliyor mu? Sokakta bir köpek havlayor mu? diye kulak kabarttı. Hayır... Sade caddeden hızla geçen bir taksinin homurtusu pencere aralıklarından hafif hafif aksediyordu.

Elektrik düğmesini çevirdi. Avizelerden dökülen bol ziyanın altında köşedeki büyük koltuğa, kapının yanındaki paravana baktı. Nazarları bir aralık vitrinin üstündeki saate ilişti:

— Aman yarabbi, dedi, henüz yedi. Hiç şüphesiz Feyyaz bu akşam da gelmiyecek... Nedir bu çilem benim!

Sabah olmaya on iki saatten daha fazla zaman vardı. Ne yapacaktı? Uyuyup kalsa, bayılıp kendinden geçse ne iyi olacaktı!

Heyhat buna imkân mı var?

Ah... Kocası onu haftanın birkaç gecesi yalnız bırakıp gideceğine huysuzluk etse, dövse, sövse de, şu apartımanda ölü sükûtu yerine bir hareket, bir gürültü olsaydı. Şu telefon boynunu bükmüş bir öksüz gibi duracağına her dakika çalsa, Feyyazın gür sesi onun önünde «Vay hazret!..», «Aman beyefendi!» diye kalın akisler husule getirseydi.

Korku ve heyecan içinde etrafına bir daha göz gezdirdi:

— Güzel eşya, kıymetli halılar, antika perdeler!.. Fakat neye yarar?

Diye içini çekti. İlk evlendikleri zamanı düşündü. Feyyaz o vakit henüz Belediyede çalışıyordu. Müteahhidliğe başlamamış, zengin olmamıştı. Parmakkapıda iki odadan ibaret bir tavan arasında oturuyorlardı. Muntazam mutfakları, banyoları bile yoktu. Lâkin meşhur romanların en çılgın çiftleri gibi sevişiyorlar, her saat, her dakika hayatlarının bu aşkla nihayet bulacağına dair yeminler ediyorlardı. Bütün kış kapıcının her akşam yakıp getirdiği bir bakır mangalın kenarında titremişlerdi.

Ebediyyen ömrünü o sefalet içinde geçirmeğe razıydı; fakat kocasile aralarındaki sevgi devam etmek şartile!

O tatlı hatıraları bir an tekrar yaşamak istedi. Koştu, kütübhanenin kapağını açtı. Eğilerek ve yükselerek gözleri bir müddet araştırdıktan sonra Bernardin de Saint Pierre'in «Paul ve Virginie» sini çekti. Bir parmak darbesile avizeyi de, salonu da karanlığa boğdu. El yordamile koridora çıktı. Mutfağa girdi. Soluk ışıklı lâmbayı yaktı. Tahta iskemleye oturdu. Dünyanın bu emsalsiz aşk macerasını okumaya koyuldu.

Vakit ilerledikçe yerdeki fayanslardan yükselen rutubet, ayaklarından başlayarak bütün vücudünü sardı. Dimağı ve kalbi harikulâde sergüzeştın damarlarında tutuşturduğu ateşle yanarken pencerenin aralığından nüfuz eden rüzgârla büsbütün soğuyan mutfağın havası sinirlerini ve adalelerini tiril tiril titretiyordu.

Ne zararı var, Naşide etleri buzlaşıp, ruhu ısındıkça Parmakkapıdaki tavan arasında geçirdiği saadet devresine hayalen bir parça daha yaklaşıyordu.

Hâdiye İCLÂL

SON HABERLER

Siyasî İcmal

Suriye harekâtı

İngilizlerle Hür Fransızlar Suriyede adım adım ilerlemeğe çalışıyor ve harbe mecbur edilmedikçe harbetmiyorlar. Maksadları, Fransızlarla aralarında bir kan davası vücude getirmemek ve mümkün mertebe kan dökmeden kendi emniyetlerini sağlamaktır.

Buna mukabil, Vişi hükûmeti Suriyeyi müdafaa azminde olduğunu söylüyor ve Mareşal Peten Suriyedeki askerlerinin harekâtını alkışla ve heyecanla takib ettiğini anlatıyor.

Vişinin hedefi, Almanyayı hoşnud etmek ve Almanya ile yapmak istediği işbirliğine samimiyetle bağlı olduğunu göstermektir.

Fakat Vişinin Almanları hoşnud edemediği, Mareşal Göringin gazetesi olan Nasyonal Zaytung'un neşriyatından anlaşılıyor. Çünkü bu gazete Fransanın gevşekliğinden şikâyet etmekte ve Fransanın hâlâ İngiltereye güvenerek, hâlâ İngiliz zaferinden bir şeyler umarak hareket ettiğini anlatmak istemektedir.

Belki Almanların bu şikâyetleri Vişiyi biraz daha sertleşmeğe mecbur eder. Belki Alman tayyarelerinin şarki Akdenizde yeniden faaliyete girişmeleri, Vişi hükûmetini, dişini daha fazla sıkmağa sevkeder.

Fakat bu vaziyetin vereceği netice, İngilizlerin sür'atle hareket ve Suriye meselesini bir an evvel intaca gayret etmelerinden ibaret olacaktır.

Nitekim bu gün gelen haberler bu merkezdedir ve İngilizlerin bir taraftan Şam şehrini çevirmek, diğer taraftan Beyrutu zaptetmek üzere faaliyete geçtiklerini anlatmaktadır. İngilizleri bu gayrete sevkeden amil, Fransız mandası altında olan bir ülkeyi, kendi mandalarına geçirmek değil, belki Hindistanı ve Süveyşi korumaktır.

Çünkü Almanların Suriyeye bağladıkları maksadlar Süveyş ve Hindistandır. Gerçi bu iki maksada ermek yolunda elde edilecek birçok neticeler vardır. Irakı zapt ve İranı tazyik etmek, bu iki memleketteki petrol kaynaklarını ele geçirmek bunlar arasındadır. Fakat bütün bunlar asıl maksada varmak için kullanılacak vasıtalardır ve asıl hedefler Süveyş ve Hindistandır.

Bu yüzden İngilizler Irak kargaşalıklarını sür'atle bastırmağa çalışırken Hindistan müdafaasını Ortaşark müdafaasile teşriki mesai etmek mecburiyetinde bulunduğunu da hissetmişler ve bu yüzden Ortaşark cephesi başkumandanlığı ile Hindistan başkumandanlığı görüşmüşler ve müşterek tedbirler almışlardır.

Bu da, İngilizlerin bu hedeflerin yollarını kapamak için her çareye başvurduklarını gösteriyor.

Fransızlar, Suriyeyi Alman hulûlünden vikaye etmiş ve İngiliz şüphelerini uyandıracak bir harekette bulunmamış olsalardı, Suriyeyi işgal meselesinin ortaya çıkmasına mahal kalmazdı. Fakat Almanlar, İngilizleri en can alacak noktalarda meşgul etmek istiyor ve Suriye bu faaliyet için bir kapı teşkil ediyordu. Fransızların, bu kapıyı Almanlara kapalı tutabilecek vaziyette olmadıkları göze çarpıyordu. Bunun neticesi olarak İngilizler kendileri, bu kapıyı sonuna kadar kapalı tutmak vazifesini üzerlerine aldılar. Ve bunun neticesi olarak Suriye harekâtına giriştiler.

İngilizler bu harekâtı muvaffakiyetle neticelendirmek mecburiyetindedirler. Ve onların önümüzdeki günlerde Şam ile Beyrutu zaptetmeleri, Suriye harekâtının muvaffakiyetle neticelenmesini temin edecektir. Seferin gerisi daha kolaylıkla başarılabilir. Fakat, Suriye harekâtı, İngilizlerin kazanmağa mecbur oldukları harekâttır. Çünkü kazanamadıkları takdirde Süveyş ve Hindistanın kapısını, Almanlara açmış olurlar.

Ömer Rıza DOĞRUL

Yedi canlı kaptan!

Kumanda ettiği 3 muhribde batırılan süvari ölümden gene kurtuldu

Londra 16 (a.a.) — Dün akşam bildirildiğine göre, Jersey destroyerinin kumandanı teğmen Mugent sağdır. Teğmen, Jersey Mugent düşman tarafından batırılan 3 destroyere kumanda etmiş ve her defasında da kurtulmuştur. Bundan evvel [illegible] destroyerine kumanda ediyordu. Bu destroyer Dünkerkin tahliyesinde tayyareler tarafından bombardıman edilmiş ve batmıştı. Bundan sonra Hostile destroyerine kumanda etmiştir. Bu destroyer de Narvik harekâtına iştirak etmiş ve bir mayne çarparak batmıştır.

Tiyatro ve sinemalara yapılan zam

Ankara 16 (Telefonla) — Fevkalâde varidat olmak üzere bazı vergi ve resimlere yapılan zamlar arasında, tiyatro, sinema ve konserlerin bilet bedellerine de zam yapılmıştı. Bunun sureti tatbiki hakkında maliyece alâkadarlara tebligat yapıldı.

Bursa otomobilcileri lâstik istiyorlar

Bursa (Hususî) — Şehrimizdeki otomobilciler lâstik bulamadıklarını söyleyerek, yazın Bursaya başlıyacak yerli turist akını esnasında çalışamıyacaklarını bildirmektedirler. Şehrimize az lâstik verilmiş ve henüz bu lâstikler de gelmemiş olduğundan ihtiyacın pek az karşılanabileceği anlaşılmaktadır. Şimdiden bazı otomobilciler lâstiksizlik yüzünden garajlara çekilmiş bulunmaktadır. 860 kilometre gibi Türkiyenin en çok [illegible] malik bir vilâyetin motörlü vasıtalarının fazlalığı nazarı dikkate alınarak Bursaya daha ziyade lâstik gönderilmesi temenni edilmektedir.

Erzincan zelzelesinden müteessir olanlar

Borclanma suretile tahsis olunan binalardan yıkılmış bulunanların geri kalan bedelleri alınmıyacak

Ankara 16 (Telefonla) — Erzincanda ve Erzincan zelzelesinden müteessir olan mıntakada zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki kanuna ek lâyiha Meclis encümenlerinden çıktı. Bu lâyihaya göre alâkalı kanunlarla tespit edilmiş olan mahallerde hazineden taksite satılan veya borçlanma suretile tahsis olunan binalardan yıkılmış bulunanların bakiyye bedellerinin tamamı terkin ve tamirle istifade edilebilecek derecede kısmen yıkılmış olanların zarar miktarı bakiyye borcdan tenzil olunacaktır. Bu lâyiha muhacir, mülteci ve naklolunan şahıslarla yerli halka borclanma suretile verilen araziden mütevellid borc bakiyyelerine aid taksitlerin işlemessini 1943 yılının haziranına kadar tecil etmektedir.

Hariciye memurları arasında

Bir kısım konsolos ve sefaret kâtiblikleri arasında tayin ve nakiller yapıldı

Ankara 16 (Telefonla) — Batum konsolosu Atıf Kor, Triyeste konsolosu Hasan Rifat Sözen, Roma büyük elçiliği başkâtibi Haydar Görk, Gümülcine kançılarlığına [illegible] Sırrı [illegible], Filibe muavin konsolosu Zekâi Sakan, Milâno muavin konsolosu Ali Rıza Çelikkaya, Batum kançıları Ekrem, Üsküb kançılarlığına İsmail Hakkı merkeze nakledildiler. Triyeste konsolosluğuna merkezden başkonsolosu Talât Rauf Tokcesar, Batum konsolosluğuna merkezden Cemal Kuydar, Roma büyük elçiliği üçüncü kâtibliğine Fuad Kepenek, Gümülcine muavin konsolosluğuna Celâl Hulûsi, Filibe muavin konsolosluğuna Ahmed Çorateken, Milâno kançılarlığına Daniş Tunalıgil, Batum muavin konsolosluğuna Emin Vefa Gerçek, Üsküb muavin konsolosluğuna Kâmi Güren tayin edildiler.

Bundan başka Belgrad büyük elçiliği evrak ve eşyasını muhafazaya Üsküb başkonsolosu Saffet Ürfi, Üsküb konsolosluğunu idareye merkezden Reşad Hakkı Karabuda memur edildiler.

Öğretmen olmak istiyenler

İmtihana girmek istiyenler hakkında talimatname hazırlandı

Ankara 16 (Telefonla) — Orta tedrisat öğretmenleri kanununun 7 nci maddesi mucibince imtihanla öğretmen olmak isteyenler hakkında bir talimatname hazırlandı. Talimatnamede öğretmen olmak isteyenlerin haiz olacakları şartlar tesbit edilmektedir. Bu arada taliblerin tam devreli liseden mezun olmaları, [illegible] öğretmen [illegible] en az [illegible] ilk et- [illegible]

Belediye memurları için sandık

Hazırlanan lâyiha encümenlerden geçti

Ankara 16 (Telefonla) — Hali hazırda Belediye memurları vazifeden ayrıldıklarında geçinmelerini temin edecek hiç bir hakka malik değildirler. Bu sebeble Belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları için bir tekaüd sandığı teşkilinin derpiş edildiğini bildirmiştim. Bu husustaki lâyiha Meclisin Dahiliye, Maliye ve Bütçe Encümenlerinden geçti. Lâyihaya göre yukarıda saydığımız müesseselerden başka Belediyeler imar heyetine bağlı fen şefliğinde sicilde kayıdlı ve musaddak kadrolara dahil daimî vazife görenler için hükmî şahsiyeti haiz ve Dahiliye Vekâletinin nezaret ve murakabesi altında bir sandık kurulmaktadır. Belediyeler Bankası idare meclisi bu sandığın da idare meclisidir.

Bu hafta Hitler bir nutuk söyliyecek

Zürih 16 (a.a.) — Basler Nachrichten gazetesinin Berlin muhabirinin bildirdiğine göre, Berlinde, Hitlerin bu hafta ilk günleri içinde Rayştag'da bir nutuk söyliyeceği şayiası dolaşmaktadır.

Berlin tekzib ediyor

Berlin 16 (a.a.) — Yarı resmî bir kaynaktan bildiriliyor: Rayştag'ın yakında içtimaa davet olunacağına dair ecnebi memleketlerde dolaşan şayiaların katiyyen esası yoktur. [illegible]

Çinde Amerikan ataşemiliterliği Japon bombalarile yıkıldı

Nevyork 16 (a.a.) — Çungking'den Amerikan ajanslarına gelen haberlere göre, 27 Japon tayyaresinin Çunking üzerine yaptığı çok şiddetli bir hava hücumu esnasında Amerikan Tutuila topçekeri hafif hasara uğramış ve Amerikan ataşemiliterliği binası tamamile yıkılmıştır. İtalya büyük elçiliğinde de isabet olmuş ve hasar kaydedilmiştir. Tokyodaki Amerikan sefiri Japon hareketini protesto etmiştir.

Avustralyanın harb masrafı

Brisbane 16 (a.a.) — Avustralya Hazine Nazırı Fadden'in burada söylediği bir nutukta demiştir ki: Ay sonunda Avustralyanın harb sarfiyatı ayda 20 milyon Avustralya lirasını geçecek ve bu artış devam edecektir. Avustralya gibi zengin bir memlekette teberruatın milyonlarca liraya çıkmaması için hiç bir sebeb yoktur. [illegible] biz te- [illegible] ter- [illegible] ılmazsa, [illegible] angi bir [illegible]

Bir İngiliz torpidosu battı

Londra 16 (a.a.) — Amirallık dairesi, 1690 tonilatoluk [illegible] muhribinin bir düşman mayinine çarparak [illegible]

Tahaşşüd eden Japon gemileri bir kaç tane imiş!

Şanghay 16 (a.a.) — Cenub istikametinde Japon harb gemilerinin tahaşşüdü hakkındaki haberlere dair öğrenildiğine göre, bir kaç Japon harb gemisi Şekiang açıklarında mahdud nispette manevralar yapmaktadır. Manevralara pek çok Japon tayyareleri iştirak etmektedir.

Muğlada zelzeleler gene şiddetlendi

Muğla 16 (a.a.) — Bugün yeniden dört yer sarsıntısı olmuştur. Bunlardan 12 de olanı şiddetli ve saat 14.30 da duyulan ikinci yer sarsıntısı ise gayet şiddetli idi. Halk evlerinden sokaklara fırlamıştır. Sarsıntı neticesi hisar tepesinden bazı kayalar düşmüşse de yeni bir hasar olmamıştır.

Sir Cripps Moskovaya dönüyor

Londra 16 (a.a.) — Reuter ajansı bildiriyor:

İngilterede bulunan İngilterenin Moskova büyük elçisi Sir Stafford Cripps'in vazifesine dönmekten imtina ettiği hakkındaki haber resmî mahfillerde teyid edilmemektedir.

Reuter ajansının diplomatik muhabirinin bildirdiğine göre Cripps, Edenle vesair hükûmet erkânile görüşmelerini bitirdikten sonra Moskovaya dönecektir.

Meclis ruznamesine alınan lâyihalar

Ankara 16 (Telefonla) — İsviçreye gönderilen fındıklar bedellerinin malî borcların ödenmesine tahsisi için İsviçre ile aramızda teati edilen notalar tasdik için Meclise verilmiştir. Almanya ile aramızda ticaret mübadelelerine mütedair hususî anlaşmaya bağlı 3 numaralı protokolun 4 üncü maddesinde tayin edilmiş olan müdetin 2 ay da[ha] uzatılması hakkında teati olunan notaların tasdikına dair lâyiha da hariciye ve iktısad encümenlerinden geeçrek ruznameye alındı.

Terfi eden müfettişler

Ankara 16 (Telefonla) — Gümrük ve inhisarlar müfettiş muavinlerinden Hayri Gök ve Reşad Bayramiçli, beşinci sınıf müfettişliğe terfian tayin edildiler.

Felemenk Hindistanının hazırlıkları

Batavia 16 (a.a.) — Halk konseyinin 1941/1942 içtima devresinin açılışında bir nutuk söyleyen Holanda Hindistanı umumî valisi, ezcümle demiştir ki:

«— Harb,müdafaa ve millî mevcudiyetin idamesi, Holanda Hindistanı hükûmetinin esaslı üç hedefini teşkil etmektedir. Holanda Hindistanı, yalnız harb malzemesi istihsal etmekle kalmamakta, fakat ayni zamanda, harbin daha müessir bir tarzda idamesi ve malzemenin düşman emrine geçmesine mâni olunması için, teslimatı dikkatli bir surette kontrol etmektedir.

Tayyareler satın alınması için, gönül rızasile, şimdiye kadar 10 milyon gulden «takriben 1,250,000 İngiliz lirası» toplanmıştır.»

İktısadî tetkikler

Mihver devletlerinde iaşe politikası

Yazan: **Targan Hacim Çarıklı**

Almanyada: Alman iktısadî bünyesini tetkik edecek olursak, bunun bir sanayi memleketi olduğunu, gıda ve iptidaî maddeler bakımından topraklarının çok fakir ve ihtiyaclarına cevab veremiyecek bir halde bulunduğunu görürüz.

1914 harbi Almanya için iktısadî imkânsızlıklar yüzünden kaybedilmiştir. Bu vaziyeti idrak eden nasyonal sosyalizm hükûmeti iktidar mevkiine geldiği günden itibaren bir iaşe politikası takib etmeğe başlamıştır.

Almanya bu meselede ne kadar metodlu hareket etmiş olursa olsun harbe takaddüm eden senelerde tabiatle giriştiği bu mücadelede mağlûb olmuştur. Çünkü fakir topraklar üzerinde çalışan on üç milyonluk zürra sınıfı ile seksen milyonu tecavüz eden bir nüfusu beslemek gayrikabili hal bir meseledir.

Sulh zamanında Almanya gıda ihtiyaclarının ancak yarısını kendi toprakları üzerinde tedarik edebiliyordu. Harbin uzaması bugün bu nispeti belki de bizim tahminimizden çok daha aşağıya düşürmüştür.

Bütün Alman iaşe politikası (nährstand) denilen teşkilâta dayanmaktadır. Bütün iaşe vasıtalarını elinde tutan, yeni usulleri ziraate tatbik eden ve fiatların tespitile mükellef olan bu teşkilât her ne kadar bir kooperatif manzarası arzetmekte ise de yukarıdan idare edilerek devletin mutlak kontrolu altında çalışması kendisini kooperatiflerden ziyade bir nevi devlet teşkilâtına benzetmektedir.

Bu teşkilâtın başına getirilen Dr. Darrée'ye diktatör salâhiyeti verilmiş ve kendisi Alman ziraî bünyesini tanzime memur edilmiştir.

Bu teşkilâtı bizim idarî teşkilâtımıza benzetmek mümkündür. İlk plânda vilâyet teşkilâtımıza muadil olan on dokuz eyalet idaresi vardır. İkinci plânda bu on dokuz idareye bağlı kaza teşkilâtımıza müşabih teşekküller vardır. Bu teşekküllere de bütün mahallî teşekküller bağlanmıştır. Bütün bu teşekküller şelâlesi birbirine bağlanmışlar ve her birisinin başına hükûmet tarafından tayin edilen mes'ul bir şef konulmuştur.

Bu teşekküllerin dahilî vaziyetlerini tetkik edecek olursak faaliyetlerinin üç nokta etrafında temerküz ettiğini görürüz.

1 — Bu teşkilâtın gayesi ziraati tanzim ederek en iyi istifadeyi temindir. Himaye edilecek köylü sınıfı değil bütün bir Alman camiasıdır. Köylüyü yalnız kendi menfaati için değil umumun menfaati için çalıştırmağa mecbur etmek lâzımdır. Binaenaleyh bu teşkilât daimî surette, radyo, konferans, sinema vesaire gibi vasıtalarla köylü ile fırka arasındaki münasebeti temin ve idame ettirecektir. Görülüyor ki bu ilk faaliyet iktısadî olmaktan ziyade siyasî bir mahiyet göstermektedir.

2 — Faaliyeti temerküz ettiği ikinci nokta ise tamamile teknik mahiyettedir. Köylüye istihsali çoğaltmak için mümkün olan teknik her yardımı yapmak, yeni usulleri tatbik ettirmek, ziraatte makineyi inkişaf ettirmek vesaire gibi meselelerdir.

3 — Bu teşkilâtın en mühim faaliyetini ise fiat tayini meselesi teşkil etmektedir. Fiat politikasında üç nokta nazarı itibara alınmıştır.

A — Köylüye en yüksek fiatı temin.

B — Müstahsille müstehlik arasındaki mutavassıtların hissesini tahdid ve imkân bulunduğu takdirde büsbütün ortadan kaldırmak.

C — Perakende satış fiatlarını mümkün olduğu kadar ucuz tespit ederek memleket dahilinde fiat istikrarını temin etmek.

Görülüyor ki Almanya mümkün olduğu kadar toptan ve perakende satış fiatlarını birbirine yaklaştırmağa uğraşmıştır.

İstihsal fiatlarını olduğu yerde tutmak için paranın kıymetini muhafaza etmek icab ediyordu. 1936 senesine kadar alınan tedbirler hiç de memnuniyet verici neticeler vermemişti. Fakat 1936 senesinde fiat komiseri sıfatile iş başına getirilen Goedler'in yaptığı ıslahattan müspet netice alınmıştır.

Biliyoruz ki fiat arz ve taleb kanununun tesirinde teşekkül eder. Binaenaleyh fiat politikasında ayni zamanda hem arz ve hem de talebi nazarı itibara alarak hareket etmek mecburiyeti vardır.

A — Arz hakkında alınan tedbirleri üç nokta etrafında toplamak mümkündür.

1 — Fiatların yükselmesine mâni olmak için maliyet fiatlarının düşürülmesi lâzımdır. Bu maksadla vücude getirilen teşekküller en verimli ve en ucuz bir şekilde istihsal çarelerini aramışlardır.

2 — Bundan maada kârı tahdid etmek icab eder. Bu maksadla cinsine göre tüccarların yapacakları kâr miktarının da tahdid edilmiş ve bu miktar vaziyete göre yüzde 6 ile yüzde 8 arasında tespit edilmiştir.

3 — İhtikâra mâni olmak için halka ilân suretile fiatlar bildirilmiştir.

B — Asıl zorluk talebe taallûk eden tedbirlerde kendisini göstermektedir. Evvelâ şahıslar veyahud müesseseler tarafından alınabilecek emtia miktarını tahdid etmek icab ediyordu. Bu maksadla her şahsın satın alabileceği miktar tayin edilmiştir. Ve sonra halkın satın almak kabiliyeti üzerine tesir edilerek halkın iştira kuvvetini azaltmak çareleri aranıldı. Bu maksadla vergiler ağırlaştırılmış ve mecburî istikrazlar yapılmıştır. Fakat bütün bunlar kâfi değildir. İhtikâra mâni olmak için fiatların sıkı bir kontrolu icab ediyor. Bunun için fiat murakabe teşkilâtına çok büyük salâhiyetler verilmiş ve muhtekirler çok ağır cezalarla tecziye edilmişlerdir.

Yukarıda istikrarının ne şekilde temin edildiğini izaha çalıştığımız fiatların tayini çok nazik bir mesele arzetmekte idi. Fiatları hangi esas üzerine tespit etmek lâzımdı? Bu müşkülâtı halledebilmek için iki usule müracaat edilmiştir.

1 — Devlet kendisine, miktarı az ikinci derecedeki ihtiyaclara cevab veren mahsuller için fiatları doğrudan doğruya tespit etmek hakkını tanımıştır.

2 — Miktarı çok ve ehemmiyeti birinci derecede olan mahsuller için devlet yalnız başına fiatları tayin ve tespit edecek vaziyette değildir. Çünkü yukarıda yapılacak en ufak bir hata aşağıda gayet vahim neticeler doğurabilirdi. Bu muhtemel hataya mâni olabilmek için fiatları hükûmetin murakabesi altında tetkik etmek vazifesile mükellef (Verbände) denilen teşekküller meydana getirilmiştir. Bugün oynadığı büyük rol itibarile bu teşekküller Alman iaşe politikasının en mühim bir uzvu şekline gelmiş bulunmaktadır. Bu teşekküller serbest değillerdir. Başlarında hükûmet tarafından tayin edilen bir reis bulunmaktadır. Salâhiyet sahaları ise fiatını tespit edecekleri mahsulün nevi ve ehemmiyetine göre değişmektedir. Bu teşekküllerin ikinci bir vazifesi de Alman halkının ihtiyacı olan mevaddı iptidaiyenin hariciden tedarikidir.

Bu teşekküller 1936, 1937, 1938, 1939 senelerinde yapılan bugün bitmemişse bile çok azaldığını tahmin ettiğimiz emtia stoklarını yapmışlardır.

Almanya gıda maddelerini gayet iyi ve makul bir şekilde tevzi etmek mecburiyetindedir. Çünkü bu işte yapılacak ufak bir hata memleketin bir kısım halkının açlığını mucib olacaktır. Bu işin en makul hal tarzı vesika usulile hareket etmek idi ise de 1914 harbi esnasında bu usulün memlekette bıraktığı fena hatıranın tesiri altında yaşayan halkı birdenbire ürkütmemek için bu tedbirden vazgeçilmiştir. Harbe takaddüm eden seneler zarfında Almanya tevzi işinde başka çarelere başvurup piyasaya muayyen miktarda mal çıkarmak, insan başına muayyen bir miktardan fazla satış yapılmasını menetmek ve satışı sıkı bir kontrola tâbi tutmak gibi ikinci derecede tedbirlerdir. Fakat harb patlayıp, açlıkla tehdid edilebileceğini gören hükûmet bu ikinci derecede tedbirlerle büyük tehlikenin önüne geçemiyeceğini anlamış ve ordularını Polonyaya saldırtırken halka da iaşe vesikalarını dağıtmaya başlamıştır.

İtalyada: İtalya da Almanya gibi ihtiyaclarını toprakları üzerinden tedarik edemediğinden iaşe bakımından harice muhtac bir vaziyettedir.

Faşist hükûmet daha 1927 senesinde bu tehlikeyi görerek tedbirler almağa başlamıştır. İtalya, iaşe bakımından iktısadî istiklâlini temin için bir çok çarelere başvurmuştur. Fakat bütün bu gayretler İtalyayı harice muhtac olmaktan kurtaramamış vaziyetini biraz ıslah etmiştir. İtalya giriştiği bu iaşe işlerinin her birisini muharebe isimle tavsif etmiştir.

Yarın faşizm tarihini okuyanlar buğday, mısır, pirinc, bakla, fasulye muharebelerine rasgeleceklerdir. İtalya buğday mahsulünü çoğaltmak için (buğday muharebesi) adını verdiği bir buğday iaşe politikası takib etmiştir. Bu işte ziraatte makine kullanmak, toprağı gübrelemek, yeni arazı açmak, mahsulü sulamak gibi vasıtalara müracaat edilmiştir. Bu büyük işleri başarabilmek için devlet mümkün olan her yardımı müstahsile yapmıştır. Bilhassa bu işte ziraî krediye büyük bir ehemmiyet verilmiş, zürraın yükünü hafifletmek için ödemek mecburiyetinde olduğu faizin mühim bir kısmını devlet üzerine almıştır. (% 2 1/2) buğday politikasından iyi netice alınmış mahsulün iyi olduğu seneler memleketin buğday ihtiyacı İtalyan toprakları üzerinde temini imkânı hasıl olmuştur. Fakat mahsulün mutavassıt veya fena olduğu seneler İtalyayı açlık tehdid etmektedir. Nitekim İtalya 1936 senesinde beş milyon, 1937 senesinde ise on altı milyon kental buğday ithal etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Buğday meselesini halletmiş sayılabilen İtalya yağ, pirinc, et, mısır gibi mahsulleri ihtiyacına kâfi gelecek miktarda istihsal edememektedir. Bu yolda sarfedilen gayretler müspet netice vermemiştir. Nitekim bu imkânsızlığı gören Mussolini İtalyanın ancak müstemlekelerile birlikte iktısadî bir varlık teşkil edebileceğini fakat yalnız nefsi İtalyanın iaşe bakımından nüfusunu besliyemiyeceğini itiraf etmiştir. Bugün müstemlekelerinde uğradığı ağır mağlûbiyet neticesinde İtalya iaşe bakımından çok ıstırab çekmekte ve açlık kendisini tehdid etmektedir.

İtalyan iaşe politikası (Corporaiton) tesmiye edilen teşekküllere istinad etmektedir. Bu teşkilât Almanların (Nährstand) teşekküllerine benzemekte ise de aralarındaki fark korporasyonların salâhiyetlerinin (Nährstand) lar gibi mahallî olmayıp bütün memlekete şamil olmasıdır. Bu teşekküller bütün memleket ziraî bünyesini nefsinde toplamaktadır. İtalyada hemen her nevi iktısadî faaliyet için bir korporasyon tesis edilmiştir. Bu teşekküllerin idareleri amele, patron ve parti mümessillerinin bir araya gelmesile kurulan idare meclislerine tevdi edilmiştir. Ve hepsinin başında devlet reisi sıfatile Mussolini bulunmaktadır. Bu teşekküllerin salâhiyetleri Alman teşekküllerinin ayni olup yalnız icra kabiliyetlerinin daha az olmasıdır. Esas vazifeleri tetkike inhisar etmektedir. Bu teşekküllerin yaptıkları ilmî ve içtimaî tetkikleri gözden geçiren hükûmet kararnamelerle icab eden müdahaleleri yapmakta ve lüzumlu gördüğü tedbirleri almaktadır.

İtalyada fiatlar arz ve taleb kanunu neticesinde değil, yukarıda bahsettiğimiz korporasyonların birbirlerile yaptıkları anlaşmalar neticesinde ve hükûmetin murakabesi altında teşekkül etmektedir. Fiatların kontroluna ise İtalya - Habeş harbi esnasında fiatların birdenbire artması neticesinde başlanmıştır. 1935 senesinde ilk defa olarak İtalyada fiat murakabe komisyonu teşekkül etmiş ve partinin murakabesi altında faaliyete başlamıştır. Başında parti umumî kâtibi bulunan bu komisyon toptan ve perakende satış fiatlarının azamî haddini tayin etmekle işe başlamış ve Alman tedbirlerine müşabih tedbirler almıştır. Fakat bütün bu gayretlere rağmen istenilen netice elde edilememiş, fiatlarda istikrar hasıl olmamıştır.

İtalya bugün iaşe politikasında aynen Almanyayı teklid etmektedir. Mukadderatını Alman mukadderatına bağlayan bu memleket ayni müşkül vaziyette bulunmakta ve ayni vahim tehlike kendisini tehdid etmektedir.

Targan Hacim ÇARIKLI

İtalyada iaşe müşkülâtı

Roma gazeteleri, ekmek istihlâkinin asgarî hadde indirilmesini istiyorlar

Roma 16 (a.a.) — Tass: İtalya matbuatı, memlekette iaşe vaziyeti ve ihtikârcılara karşı mücadele ile meşgul olmaktadır.

Piccolo gazetesi, iaşe maddeleri satış nizamnamesi hilâfına harekette bulunduklarından dolayı her gün Romada bir miktar mağaza kapanmakta olduğunu ehemmiyetle kaydederek ihtikârcılara karşı daha şiddetli tedbirler alınmasını istemektedir.

İtalyan gazeteleri, iaşe maddelerinde tasarruf yapılmasının, müttefikan lehinde bulunuyorlar.

Tribune gazetesi, uzun bir makalede halkı ve lokantacıları ekmek istihlâkini asgariye indirmeğe davet eylemektedir.

Hadiseler Arasında — FELEK

İstanbullunun zamanı

İstanbullu kâh gıpta, kâh hased, kâh merhamet edilen bir tiptir. Bu hisler ne zaman nasıl doğar karıştırmayalım. Sırası gelince yazarım. Bugün ben İstanbullunun zamanından bahsedeceğim.

İstanbullu, hele yazın büyük bir zaman israfı zaruretile karşılaşmaktadır.

Şehir dağınıktır. Sade dağınık değil, su ile üç dört parçaya ayrılmıştır.

Adalar, Anadolu kıyıları ve Kadıköy, Üsküdar ve Boğaz ve nihayet Halic. Yazın adedleri yüzde üç dört yüz artan büyük bir kütle buralarda oturmaktadırlar. Halbuki iş yerleri, şehrin Köprü, Sultanahmed ve Beyoğlu merkezlerinde, hulâsa şehrin göbek semtlerinde toplanmıştır.

Çalışan İstanbullu için her sabah evinden işine ve her akşam işinden evine gitmek sade bir masraf meselesi değil, bugün paradan da kıymetli olan bir zaman meselesi olmuştur.

««Ahval dolayısile» formolünü idaresizliklerine, idaresizlik olmasa bile teşebbüs kıtlığına perde yapan bir kısım nakil vasıtaları, İstanbulluyu bilhassa paranın ve zamanın kıymeti arttığı sıralarda düşünmeliler iken maalesef işi büsbütün gevşetmişlerdir.

Meselâ Belediyede çalışan ve Çamlıcada oturan bir daktilo sabahleyin evinden çıkıp Kısıklı tramvay istasyonuna ge[lecek] ve orada on, on beş dakika tramvayın hareketini bekliyecektir. Tramvay Üsküdar iskelesine gelince on dakika, bir çeyrek de vapur beklemek lâzımdır. Çünkü bu nakil vasıtaları birbirlerine bağlı değildirler. Bağlı gibi görünen tarifeler vardır. Tetkik ederseniz, servislerin yanlarına vapur saatlerini yazmış olmaktan başka bir şey yapılmadığını görürsünüz. Vapurdan Köprüye çıkan bu kadın Eminönünde veya köprü üstünde en az beş dakika tramvay bekleyecektir. Talihi olur da beş dakikada bir tramvay bulursa işine varır. Eğer bütün bu kombinezonlardan bir tanesi aksarsa kaçırılan va[sı]tanın nev'ine göre yarım saat, kırk dakika bir gecikme olur. Curnala yetişemez, maaşı kesilir. Onun içindir ki; evinden lüzumundan daha fazla erken çıkar. İskelelerde, istasyonlarda bekler. Tâ ki vapuru kaçırmasın.

Bu kadının nakil vasıtalarile seyahat esnasında sarfettiği zamanı hesaba katmıyorum. Oturulan semte göre değişen bir zarurettir. Lâkin şimdi hulâsasını verdiğim ve misalini Adalar veya yukarı Boğaz, yahud Maltepe, Kartal, Pendik gibi uzak semtlerden getirmediğim bu vak'ada İstanbullunun gidiş gelişte iskele ve istasyonlarda vasıta beklemek için sarfettiği zaman günde bir saatle yetmiş beş dakika arasındadır.

Semtin uzaklığına göre değişen bu zaman verdiğim hesaba göre ayda bir buçuk senede on sekiz gün eder.

Eğer mevcud nakil vasıtaları bir (koordinasyon) heyeti veya bürosu vasıtasile birbirlerine bağlansa, tarifeler yapılırken nazik bedenlerimizi biraz yorup halkın zaman kaybetmemesi arzusu, endişelerimizin başında gelse, tramvay, vapur, tren işletmeleri bu birbirine bağlanma işinde bu günkü gibi birbirinin işini bozacak yerde halkın iyiliğine olarak birbirinin işini kolaylaştırmayı şiar edinse bu bekleme müddetini belki yarım saate indirmek kabil olur.

Lâkin kime anlatırsınız efendim! Bu idarelere böyle bir şikâyette bulunursanız size:

— Buna da şükredin! Ya hiç işlemezse! şeklinde bir cevab veriyor ve size bir lûtufdide imişsiniz gibi muamele ediyor. Allayım! Şu harb bitse de bütün bu (lûtuf) lardan kurtulup normal şekilde seyahat etsek!.

B. FELEK

İngilterenin Belgrad elçisi ve maiyeti Londra yolunda

Madrid 16 (a.a.) — İngilterenin sabık Belgrad elçisi Sir Ronald Campbell, Reuter'in Madrid muhabirine şu beyanatta bulunmuştur:

«— Benimle beraber bulunan İngiliz elçiliği memurları ve Yugoslavyadaki diğer İngilizler, Yugoslavyayı terkettikten sonra yaptığımız bütün seyahat esnasında İtalyan makamları tarafından çok iyi ve nazik muamele gördük. Bütün bu zevat, şimdi seyahatlerine devamla İngiltereye dönebilmek için beklemektedirler. Yugoslavyadaki İngilizlerin hepsi, İtalyadaki İngiliz menfaatlerine bakan Amerikan büyük elçiliği tarafından yapılan tavassut üzerine lâzım gelen anlaşmalara varıldıktan sonra, 11 haziranda serbest bırakılmışlardır.»

BİR İZAH

Devlet Konservatuarımızın Opera şubesi talebesi, Ankara Halkevi tiyatrosunda, ilk ve tam bir temsil olarak Madam Batarflay'ı oynadılar, ve huzurlarile temsile şeref veren Cumhur Reisimizin iltifat, takdir ve teşviklerine mazhar oldular.

Gazetemizin de, diğer arkadaşları gibi, büyük alâka ile takib ettiği bu mes'ud hâdisede bir foto-montajımızın herkes tarafından pek kolay takdir edilen küçük bir yanlışlığı, gündüzün geç saatinde çıkan bir gazete tarafından ele alınıp dile dolanarak meslek şeref ve haysiyetine yakışmıyacak mubalâğalı neşriyata mevzu ittihaz edildiğini duyduk; ve merak edip gördük ve okuduk.

Bu münasebetle bize tevcih edilen adeta iltizamî denilecek surette mubalâğalı tenkid, Cumhur Reisimizle Başvekilimizi ve Maarif Vekilimizi bir arada gösteren bir resimle operadan bir sahneyi gösteren diğer bir resmin foto-montajında klişecinin zühulü eseri olarak araya konacak çizgiyi koymamış olması vaziyetine taallûk ediyor. Bunun bir zühul eseri olduğunu, hamdolsun, müterakki memleketimizde, ilk mekteb çocuklarımızın bile takdir edebileceklerinde bizim hiç şüphemiz yoktur. Kaldı ki resmin altındaki yazı, klişenin iki resimden müteşekkil olduğunu, aynen şu:

(Solda, bu güzel suvareyi şereflendiren Cumhur Reisimiz Millî Şef İnönü, refakatlerinde bulunan Başvekilimiz Dr. Refik Saydam; sağda Puccini'nin ölmez eserinde başrolleri oynayan ve çok alkışlanan Konservatuarın iki güzide genci görülüyor.)

İf[ad]elerile sarahaten göstermektedir.

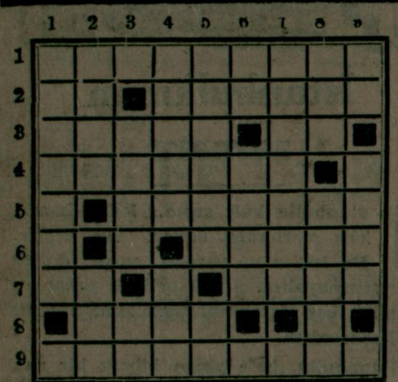
Bize tariz eden gazete, meselenin bir foto-montaj hatası olduğunu kabul etmekle beraber, gene tenkidlerini, burada tek kelimesini tekrar etmekten hayâ edeceğimiz hürmetsizlikte pervasızlık hadlerine götürmekten çekinmemiştir.

Mademki bir hatadır olmuş, ve mademki başka türlüsü tasavvur dahi edilemez, ne diye böyle bir vaziyet üzerinde ağızdan çıkanı kulak duymıyacak surette, o kadar ileri geri, yalan yanlış söz söylenir?

Cumhuriyet'in, Cumhur Reisimize ve beraberlerindeki zatlara hürmeti, şunun bunun telkin ve tenkidlerile öğrenecek bir gazete olmadığını bütün memleket bilir.

Bu vesile ile vermeğe mecbur olduğumuz yukarıki izahat, tashihe bile değeri olmıyan bir yanlışlığın basit mahiyetini göstermeğe dahi kifayet eder sanırız.

BULMACA

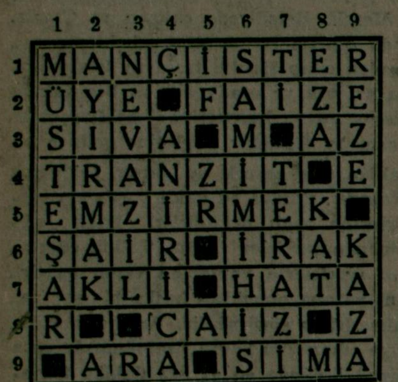
Soldan sağa:

1 — Amerikalıların mayin dökmeğe karar verdikleri limanlardan biri. 2 — Akıl, bir çeşid kabadayılık. 3 — İstida, hicab. 4 — Bir şeye ehil olmaklık. 5 — Binanın kısımlarından birine benzer şekilde (iki kelime). 6 — Ters çevirirseniz uçmağa yarar. 7 — Nota, iplik tomarı. 8 — Dövme. 9 — Kundurada bulunur.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Sorular (cemi). 2 — Modern, tavır. 3 — Kimyevî bir madde, bir emir. 4 — İki şeyin birbirile aksi vaziyete düşmesi, su yolu. 5 — Hastalığa tutulup iyi olma, pederin yarısı. 6 — Bir emir, toprakta yetişenlerden. 7 — Abdülhamidin vaktile Selânikte hapsedildiği köşk. 8 — Bir emir, İstanbulda bir semt. 9 — Yayla atılır, bir cins bez.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

Dz. Levazım Satınalma Komisyonu İlânları

	Tahmin bedeli Lira K.	İlk teminatı Lira K.
40.000 metre erat elbiselik şayağı	151.532.00	8826.60
12.000 metre erat kaputluk şayak kumaşı	55.836.00	4041.80

1 — Yukarıda cins ve miktarı yazılı iki kalem şayak kumaş pazarlıkla alınacaktır.

2 — Elbiselik şayak kumaşın pazarlığı 20 haziran 941 cuma günü saat 14 te ve kaputluk şayak kumaşın eksiltmesi ayni günde saat 15 te yapılacaktır.

3 — Elbiselik şayağın şartnamesi 758 ve kaputluk şayağın şartnamesi 279 kuruş bedel mukabilinde hergün Komisyondan alınabilir.

4 — Taliblerin belli gün ve saatte 2490 sayılı kanunun istediği vesaik ve yukarıda hizalarında gösterilen miktarlarda teminat makbuz veya banka mektublarile İstanbulda bulunan Komisyonda hazır bulunmaları. (4468)

***

Marmara Üssübahri K. Satınalma Komisyonundan:

Cinsi	Kilosu	Tahminî fiatı K. S.	Umum tutarı Lira
Semizotu	4800	6)	
Taze kabak	14400	5)	
Patlıcan	33600	8 50)	
Bamya	14400	17 50)	
Fasulye: Ayşe	24400	12)	
Domates	90000	4 50)	
Kuru soğan	12000	6)	20386
Patates	43200	8)	
Ispanak	4800	8)	
Lahana	4800	5)	
Pırasa	9600	4)	
Kavun	8000	4)	
Karpuz	8000	4)	
Taze üzüm	8000	15)	

1 — Yukarıda cins ve miktarları yazılı 14 kalem sebzenin kapalı zarf usulile eksiltmesi 2 temmuz 1941 çarşamba günü saat 15 te İzmitte Tersane kapısındaki Komisyon binasında yapılacaktır.

2 — Bu işe aid şartname bedelsiz olarak Komisyondan alınabilir.

3 — Eksiltmeye iştirak edecek isteklilerin 2490 sayılı kanunun istediği ticaret vesikalarını ve 1528,95 liradan ibaret muvakkat teminatlarile birlikte tanzim edecekleri teklif mektublarını belli gün ve saatten bir saat evveline kadar Komisyon başkanlığına vermeleri. (4728)

HALK Dili ile Havacılık

Aktif müdafaa

Aktif müdafaanın esası, olacak düşman taarruzlarına mukabele ve bu akınları püskürtmek veya imha etmektir. Bu maksadla kurulmuş olan teşekküller hükûmet sermayesile yapılır. Aktif müdafaayı iki halde görürüz:

— Yer müdafaası.

— Hava müdafaası.

Yer müdafaasının belli başlı unsurları ışıldak, makineli tüfek ve toptur. Bunların yardımcılığını yapan dinleme ve haber verme merkezleridir ki şehrin dışında ve hatta kazalarında gözcülük ederek düşman akınlarının kesafetini, istikametini ve mahiyetini haber verirler. Müdafaanın vaktinde faaliyete geçmesini temin ederler.

Işıldaklar büyük çaptaki projektörlerdir. Dört bin beş yüz metreye kadar gayet parlak ziya huzmeleri eriştirirler. Bu hüzme altı bin metreye kadar da uzar. Fakat esaslı tesir sahasının dışına çıkılmış olur.

Makineli tüfekler bir veya dört namlulu olurlar. Daha ziyade alçaklardan, bin beş yüz metreye kadar inerek taarruz edecek tayyarelere karşı müessirdirler. Dakikada bin iki yüz mermi atarlar. Ateş kesafeti düşman için korkudur.

Hava topları müthiş çaplardadır. Çapı küçüldükçe ateş sür'atleri de artar. Dakikada altmış mermi atan toplar mevcuddur. Müdafaa topları bin beş yüz metre irtifadan başlayarak on iki bin metreye kadar ateş ederler.

Demek oluyor ki; hava müdafaasına tahsis edilen makineli tüfek ve toplar birleşince yerden itibaren on iki bin metreye kadar tesir edecek vaziyette olurlar. Makineli tüfeklerin tesir sahası dahilinde topların, top tesir sahasında da makineli tüfeklerin tesiri yoktur.

Hava müdafaasını av tayyareleri yapar. Bu tayyarelerin fazla ateş kuvveti, büyük sür'atleri ve çabuk yükselişleri kabiliyetleri vardır. Uzun müddet havada kalmaları istenmez. Çünkü bir müntakayı müdafaa edeceklerdir. Bilhassa yükseliş çabukluğu ve ateş kuvveti ehemmiyetlidir.

Hava müdafaasına ayrılan av tayyareleri arasında daha fazla geceleri kullanılan iki kişilik olanlar da vardır. Bu tayyarelerde pilotun tüfeklerinden başka bir de köşenin tüfekleri vardır.

Aktif müdafaa pasif korunma ile birlikte çalışır. Pasif korunmanın gözden ve tesirden kaçmayı temin eden hareketsiz müdafaası yanında aktif müdafaa hasmın taarruzunu kırar. Biri korur fakat kendisi de korunmaya muhtacdır ki bunu da aktif müdafaa yapar.

A. AHISKAL

Verilen konferans

Yardımsevenler Cemiyetinin tertib ettiği konferanslar serisine dahil olmak üzere dün akşam saat 17 de Eminönü Halkevinde Bayan Rebia Tevfik tarafından «Vatan yarışında kalb birliği» mevzulu bir konferans verilmiştir.

ASKERLİK İŞLERİ

312 - 332 sakat erelr

Sarıyer askerlik şubesinden:

Şubemize mensub 312 - 332 doğumlu ihtiyat sakatlar tekrar muayene ettirileceğinden şubeye müracaatle hastaneye gönderilmemiş olanların rapor ve bir fotoğrafla beraber acele şubeye müracaat etmeleri.

YENİ ESERLER

Gün

Siyasî ve edebî haftalık (Gün) gazetesinin 4 üncü sayısı enteersan yazılar ve ayrıca kadın, sinema, spor ve çocuk sahifelerile çıkmıştır.

İstanbul Borsası 16/6/941

Londra	1	Sterlin	5,2025
Nevyork	100	Dolar	129,095
Cenevre	100	İsv. Frc.	29,95
Madrid	100	Peçeta	12,845
Yokoha	100	Yen	30,915
Stokholm	100	İsveç K.	30,525

ESHAM VE TAHVİLÂT

İkramiyeli %5 1933 Ergani A. B. C.	19,50
Sıvas - Erzurum II ilâ VII	19,98
T. C. Merkez Bankası hisse senedi	118,25

Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğünden:

1 — Afyon tayyare meydanı pist inşaatı iki sistem üzerinden ve kapalı zarf usulile eksiltmeye çıkarılmıştır.

2 — a — Sisteminin muhammen bedeli 367443 lira olup muvakkat teminatı 18448 liradır.

b — Sisteminin muhammen bedeli 329296 lira olup muvakkat teminatı 16922 liradır.

3 — Eksiltme 2/7/941 çarşamba günü saat 11 de Hava Yolları meydanında kâin Umum Müdürlük binasında toplanacak Komisyon tarafından icra edilecektir.

4 — Bu işe aid fennî ve hususî şartnamelerle mukavele projesi ve resimler «18» lira «37» kuruş mukabilinde Devlet Havayolları Tayyare meydanında kâin Umum Müdürlük binasında bulunan Alım Satım Komisyonundan temin edilir.

5 — Eksiltmeye gireceklerin Münkalât Vekâletine ihale tarihinden en geç sekiz gün evvel istida ile müracaat ederek ehliyet vesikası almaları şarttır. İstidalarına buna benzer işleri yaptıklarına dair işi yaptıranlardan aldıkları vesikaları raptedeceklerdir. Zamanında müracaat etmiyenler ve ehliyet vesikası almıyanlar eksiltmeye giremezler.

6 — Taliblerin teklif mektublarını en geç ihale saatinden bir saat evvel Eksiltme Komisyonuna makbuz mukabilinde vermeleri ve hangi sistemi ne kadar tenzilâtla kabul ettiklerini sarahaten göstermeleri lâzımdır. «3357» (4774)

Devlet Demiryolları işletme U. M. den:

Muhammen bedeli (13055) lira olan (40) kalem muhtelif pamuk ve ipek izole bakır bobin telleri (4/8/941 pazartesi) günü saat (15) te kapalı zarf usulile Ankarada İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin (979,13) liralık muvakkat teminatla kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini ayni gün saat (14) e kadar Komisyon Reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankarada Malzeme Dairesinden, Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (4688)

İstanbul Vilâyeti Daire Müdürlüğünden:

1 — İdare mecmuasının haziran 941 ayından başlamak üzere mayıs 942 gayesine kadar 12 aylık nüshasının şartnamesine göre basımı 16 haziran 941 gününden itibaren 21 gün müddetle açık eksiltmeye konulmuştur.

2 — Mecmua en aşağı 3, en fazla 10 forma olacaktır. Lüzumu halinde ek olarak 40 formaya kadar ayrı kitab halinde ilâvesi yapılacaktır. Ek formaların bedelleri de mecmua formaları gibi olacaktır.

3 — Her nüshanın baskı bedeli 3600 dür.

4 — İhale günü 7 temmuz 941 pazartesi günüdür.

5 — Taliblerin % 7,5 hesabile 197 lira teminat akçesini ihaleden evvel Malsandığına yatırması lâzımdır.

6 — Taliblerin ihale günü olan 7 temmuz 941 pazartesi günü saat 15 te Vilâyet binasındaki Eksiltme ve Arttırma Komisyonuna ve şartnameyi öğrenmek için de hergün Vilâyet Daire Müdürlüğüne müracaatleri. (4808)

Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğünden:

Kırıkkalede yevmiye ile istihdam edilmek üzere frezeci, tornacı, pulanyacı, tesviyeci, kazancı, demirci, boyacı, saraç ve sucu ustası alınacaktır.

Talib olanların istida ile Kırıkkale Grup Müdürlüğüne müracaatleri. (4775)

Elbistan Belediye Reisliğinden:

Eczacı aranıyor

Elbistan kazası Belediye eczacılığı münhaldir. Kaza dahilinde eczane yoktur. Kasabada sekiz bin, kaza dahilinde seksen bin nüfus mevcuddur. Halk zengin ve sıhhatine düşkündür. Civar Köksün, Andırın, Darende, Gürün kazalarında da eczane olmadığından bu kazalar halkı da ilâclarını Elbistandan temin etmektedirler. Talib olacak eczacıya ayda yüz lira ücret verilecek veya arzu edildiği takdirde eczanede mevcud «2200» liralık ilâclarla birlikte kendisine de maliyet fiatile verilecek ve noksanlarının ikmali için de peşinen bin lira verilecektir. Taliblerin ilân tarihinden itibaren on beş gün zarfında Elbistan Belediye Riyasetine tahriren veya bizzat müracaat etmeleri ilân olunur. (4796)

Toprak Mahsulleri Ofisi İstanbul Şubesinden:

Değirmenlerde toplanan 10 ton kadar silkinti unlar karşılıklı pazarlık suretile satılacağından talib olanların 17/6/941 salı günü Liman hanındaki Ofise müracaatleri. (4776)

Memur alınacak

Gümrük ve İnhisarlar Vekâletinden:

1 — Vekâlet şubelerinde açık biri 30 ve ikisi 25 lira maaşlı üç memuriyet için Hukuk, İktısad. Siyasal Bilgiler okulu ve Yüksek Ticaret mektebi mezunlarile mümasil yabancı fakülte ve yüksek mekteblerden çıkanlar arasında müsabaka ile memur alınacaktır. Müsabaka 20/6/941 cuma günü saat 14 te Vekâlet binasında ve İstanbulda Gümrük Başmüdürlüğünde yapılacaktır.

a — Müsabakaya girebilmek için memurin kanununun 4 üncü maddesinde yazılı şartları haiz bulunmak,

b — Yaşı 30 dan yukarı olmamak şarttır.

2 — İsteklilerin 19/6/941 perşembe günü saat 13 e kadar Ankarada bulunanlar Vekâlet Zat İşleri Müdürlüğüne ve İstanbulda bulunanlar da İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğüne müracaat ederek vesikalarını tevdi etmeleri ve imtihan mevzularını öğrenmeleri. «3137» (4474)

Maarif Matbaası Müdürlüğünden:

Nev'i	Miktarı	Muhammen bedeli	Muvakkat teminat akçesi
Büyük harta kornişi	1060	Tanesi 25 kuruş)	41 lira
Küçük harta kornişi	2000	» 14 »)	

Yukarıda nev'i ve miktarı yazılı harta kornişlerinin açık eksiltmesi 3/VII/941 cuma günü saat 15 te Matbaamızda yapılacağından isteklilerin muvakkat pey akçeleri makbuzlarile birlikte muayyen vaktinden önce Komisyonumuzda hazır bulunmaları.

Şartname parasız olarak Müdürlüğümüzden alınabilir. (4803)

Orman Koruma Genel Komutanlık Satınalma Komisyonundan:

1 — Orman Koruma Genel Komutanlık kıt'aları ihtiyacı için 122 kalem tıbbî ecza ile 22 kalem sıhhî malzemenin açık eksiltme ile ihalesi 2 temmuz 941 çarşamba günü saat 15 te Ankara - Yenişehirde Komutanlık binasındaki Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

2 — Muhammen bedeli 3250 liradır. Teminatı 480 liradır

3 — Şartnamesi hergün parasız olarak Komisyonda görülebilir.

4 — İsteklilerin muvakkat teminat makbuzu ve şartnamesindeki vesikalarla ihale gün ve saatinde Komisyona müracaatleri ilân olunur. «3334» (4772)

İnşaat ilânı

Sümer Bank Umumî Müdürlüğünden:

1 — Sıvas çimento fabrikası mütemmim inşaatından türbin ve kazan binalarile soğutma kulesi beton imalâtı vahid fiat esasile ve kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

İşbu inşaatın muhammen keşif bedeli 346063,13 liradan ibarettir.

2 — Eksiltme evrakı 20 lira mukabilinde Sümer Bank muamelât şubesinden alınabilir.

3 — Eksiltme 28 haziran 941 tarihine musadif cumartesi günü saat 11 de Ankarada Sümer Bank umum müdürlüğünde yapılacaktır.

4 — Muvakkat teminat 19600 liradır.

5 — İstekliler teklif evrakı meyanında şimdiye kadar yapmış oldukları bu kabil işlere ve bunların bedellerine, firmanın teknik teşkilâtının kimlerden teşekkül ettiğine ve hangi bankalarla muamelede bulunduklarına dair vesikaları koyacaklardır.

6 — Teklif mektublarını havi zarflar kapalı olarak ihale günü saat 10 a kadar makbuz mukabilinde Ankarada Sümer Bank umumî kâtibliğine teslim edilecektir.

7 — Posta ile gönderilecek teklifler nihayet ihale saatinden bir saat evveline kadar gelmiş ve zarfın kanunî şekilde kapatılmış olması lâzımdır. Postada vaki olabilecek gecikmeler nazarı itibara alınmıyacaktır.

8 — Banka ihaleyi icrada serbesttir. (4572)

M. M. Vekâletinden:

Konya Askerî Orta Okuluna Talebe Alınıyor

1 — 1 eylûl 941 de başlıyacak 941 - 942 ders yılı için Konya Askerî Orta okulunun her üç sınıfına da talebe alınacaktır.

2 — İstekli talebenin Türk ırkından olması, kendisinin ve ailesinin kötü hal ve şöhret sahibi olmaması, sıhhî muayenede sağlam çıkması ve yapılacak seçme sınavında da kazanması şarttır.

3 — Her ne sebeble olursa olsun tahsili terkedenler, yaşını büyültmüş veya küçültmüş olanlar, kendi okullarında sınıf geçme sınavlarında ipka veya bütünlemeye kalanlar, yaşları, boyları ve ağırlıkları askerî liseler ve orta okullar talimatındaki hadlere uygun olmayanlar kabul olunamaz.

4 — İsteklilerin 10 haziran 941 den itibaren bulundukları yerlerde askerlik şubelerinden, diğer kaydı kabul şartlarile müracaat yollarını öğrenmelerini ve buna göre de kaydı kabul kâğıdlarını en geç 10 ağustos 941 tarihine kadar askerlik şubeleri yolile Konyadaki Askerî Orta Okul Müdürlüğüne göndermeleri ilân olunur. (4435)

Türkiye Büyük Millet Meclisi İdare Âmirleri Riyasetinden:

1 — Riyaseticumhur otomobillerile Büyük Millet Meclisi Riyaset otomobillerine kapalı zarf usulile «88,500» litre benzin alınacaktır.

2 — Şartnameler Meclis Daire Müdürlüğünden hergün öğleden evvel bedelsiz olarak alınabilir.

3 — Eksiltme 20/6/941 cuma günü saat on dörtte Büyük Millet Meclisi İdare Âmirleri Heyeti odasında icra kılınacaktır.

4 — Muvakkat teminat 1469 liradır.

5 — Kapalı zarfların ihale günü saat on beşe kadar İdare Âmirleri Heyetine makbuz mukabilinde tevdi edilmesi lâzımdır.

6 — Talibler 2490 sayılı kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinde yazılı vesikaları birlikte getireceklerdir. (4316)

G. Anteb C. Müddeiumumiliğinden:

1 — G. Anteb Cezaevinin 1/6/941 den 31/5/942 tarihine kadar bir senelik ekmek ihtiyacı talib zuhur etmediğinden arttırma, eksiltme ve ihale kanununun 40 ıncı maddesi mucibince kapalı zarf usulile tekrar ihaleye konulmuştur.

2 — Tahmin edilen ihtiyac miktarı iki yüz bin kilo ve bedeli otuz bir bin liradır.

3 — Muvakkat teminat iki bin üç yüz yirmi beş liradır.

4 — İhale 23 haziran 941 pazartesi günü saat on beşte G. Anteb Adliye binası içinde C. Müddeiumumiliği dairesinde yapılacaktır.

5 — Teklif mektubları 23 haziran 941 pazartesi günü saat on dörde kadar G. Anteb C. Müddeiumumiliğine verilecektir.

6 — Eksiltmeye talib olanlar 2490 sayılı kanunun iki ve üçüncü maddelerinin emrettiği vesikaları ibraz edeceklerdir.

7 — Şartname G. Anteb C. Müddeiumumiliği Cezaevi Müdürlüğünde her gün çalışma saatlerinde görülebilir. (4269)

PETROL OFİSİNDEN:

1 — Petrol Şirketlerinin İstanbulda kâin ve takriben 900 ton sikletinde olan tanklarının bulundukları mahallerden sökülerek Anadoluda gösterilecek mahallerde kurulması işi vahid fiatı hesabile ve kapalı zarf usulile 28/6/941 tarihine musadif cumartesi günü saat 10 da talibine ihale edilmek üzere münakasaya konmuştur.

2 — Taliblerin münakasaya iştirak edebilmek için bu işi yapacak fennî ehliyeti haiz olduklarını müsbit vesaiki Petrol Ofisine ibraz etmeleri ve yapacakları işin vahid fiat teklifi üzerinden tutarı olan meblâğın % 7,5 nisbetindeki teminat akçelerini veya devlet tahvillerini Ofisin kasasına tevdi ettiklerini mübeyyin makbuzu veyahud Banka mektubunu teklif zarflarına raptetmeleri lâzımdır.

3 — Talibler bu işe aid şarntameyi Kozluca hanındaki Ofis merkezinde görebilirler.

4 — Petrol Ofisi ihaleyi icrada serbesttir.

RADYO

Bu günkü program

7,30	Program	18,30	Konuşma
7,33	Müzik (Pl.)	18,45	Dans Mü. (Pl
7,45	Haberler	19,00	Yuva saati
8,00	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,30	Evin saati	19,45	Orkestra
★		20,15	Rad. gazetesi
12,30	Program	20,45	Orkestra
12,33	Şarkı (Pl.)	21,00	Memleket pos
12,45	Haberler	21,10	Keman
13.00	Müzik (Pl.)	21,30	Konuşma
13,15	Şarkı (Pl.)	21,45	Klâsik müzik
13,30	Müzik (Pl.)	22,30	Haberler
★		22,45	Dans Mü. (Pl.)
18,00	Program	23,30	Kapanış.
18,03	Fasıl sazı		

Teşekkür

Ebediyyen kaybettiğimiz babamız Ali Rıza Sel'in cenazesine gelmek, sözle veya mektubla taziyede bulunmak suretile duyduğumuz acıya iştirak lûtfunda bulunan dostlarımıza en derin teşekkürlerimizi bildiririz.

Niyazi Sel ve ailesi

Kongre

Kadıköy ilkokullardaki yoksul çocuklara Yardım Cemiyeti reisliğinden:

Nizamnamenin altıncı maddesi mucibince cemiyetimiz umumî heyet toplantısını haziranın yirmi birinci cumartesi günü caat on beşte cemiyetin merkezi olan Kadıköy Cumhuriyet Halk Partisi binasında yapılacağından ve cemiyet merkez ve şube idare heyetlerile bütün azasının toplantıda hazır bulunmaları icab ettiğinden huzurları ricasile keyfiyet ilân olunur.

ZAYİ — 931 senesinde deniz kumandanlığından aldığım terhis tezkeremi zayi ettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Kürenin Emreler köyünden 321 doğumlu Serçe oğlu Hüseyin Mustafa

İstanbul Levazım Amirliği satın alma komisyonundan:

20,000 kilo kireçkaymağı müteahhid nam ve hesabına pazarlıkla satın alınacaktır. İhalesi 23/6/941 pazartesi günü saat 14 de Topanede İst. Lv. Âmirliği satınalma komisyonunda yapılacaktır. Evsaf ve şartnamesi komisyonda görülür. Tahmin bedeli 7400 lira, ilk teminatı 555 liradır. Taliblerin belli vakitte komisyona gelmeleri. (4 — 4493)

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 78 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Öğle yemeğini müteakıb Kölber'i götürüp merkez kumandanlığına teslim etmek işini Vedreş üzerine aldı. Kölber kendisine her ne teklif edilirse, hiç itiraz etmeden hemen kabul ediyordu. Esasen uysal olan ahlâkı büsbütün munisleşmişti.

Kapının önünde bir saniye durdu. Elile işaret ederek Peter'i yanına çağırdı. Kulağına doğru eğilerek fısıldadı:

— Merak etme. Senin de bir an evvel buradan kurtulup evine kavuşman için elimden geleni yapacağım.

Sağ elinin şahadet parmağını dudağına götürdü. Bu suretle sözlerinin mahrem olduğunu ve bundan şimdilik kimseye bahsetmemesini anlatmak istiyordu.

Peter odasına çıktı. Yatağına uzandı. Gözlerini tavana dikti. Zavallı arkadaşının başına gelen faciayı düşünüyordu. Arada bir karşısındaki boş karyolaya bakıyor ve Kölber'in hayalini görüyordu.

Birden doğruldu. İçine fenalık geliyordu. Kendini bahçeye attı. Bir müddet ağacların gölgesi altında dolaştı. Ruhunda müthiş bir sıkıntı vardı. Burada da barınamıyor, kafese kapatılmış bir aslan gibi homurdanıyordu. Aklına Zinaçka geldi. Gidip onu ziyaret etmeğe karar verdi.

Zinaçka o gün Peter'i beklemiyordu. Yüzünden derhal fevkalâde bir hâdisenin onu buraya sürüklediğini anladı. Endişeyle sordu:

— Bir şey mi oldu?

Peter gizlemeğe çalıştı:

— Hayır, hiç bir şey yok!

— Birisi mi öldü?

Peter bir dakika başını önüne eğdi. Sonra yeisle söyledi:

— Kölber'i hastaneye götürdüler. Zavallı çıldırdı. Bilsen ne kadar müteessir oldum.

Bir iki dakika konuşmadılar.

— Çay var mı?

— Şimdi hazırlarım.

— Lûtfedersin.

Zinaçka koşarak odadan çıktı. Peter bir müddet arkasından baktı. Ne iyi kalbli, ne müşfik kızdı. Bu kızla tanışmasaydı, şimdi belki onu da Kölber gibi hastane köşesine atacaklardı.

Yüzünü avuclarının içine gömdü. Yıllardanberi çektiği ıstırabları, eski günlerin tatlı, uzak hatıralarını düşündü. Acaba bir daha o günlere kavuşmak imkânı olacak mıydı? Onun burada, Tobolskta ne işi vardı? Yanika ile Pol ne olmuşlardı? Budapeşteden hiç bir haber alamıyordu. Sanki geçmiş hayatile, bir zamanlar tanıdığı, sevdiği insanlarla bütün irtibatı kesilmişti. Acaba annesi ne yapıyordu?.. Zavallı ihtiyarlıyordu... Neredeyse elli beşini dolduracaktı... Mezeyi ile konuşacaktı. Odasına Kölber'in yerine Lukaç'ın verilmemesini söyliyecekti... Yoksa bunu söylemesi doğru değil miydi? Adam sen de... Kim gelirse gelsin... Onun için artık hepsi birdi.

Zinaçka elinde buharlar saçan ve odaya nefis bir taze çay kokusu yayan semaverle döndü. Bir şey söylemiyordu. Fakat yan gözle mütemadiyen Peter'in yüzünü tetkik ediyordu. Bakışlarında acıyan ve her dakika müthiş bir hâdisenin vukuuna intizar eden bir ifade vardı. Peter'in yüzünü şimdiye kadar hiç bu derece karanlık ve endişeli görmemişti.

Uzun müddet sustular. Odayı derin ve korkunc bir sükût kaplamıştı. Zinaçka çay fincanını yavaşça erkeğin önündeki masaya koydu. Peter bunun farkında bile olmadı. Kaşının birini kaldırmış, gözlerini odanın bir köşesine dikmiş, dalmış ve kendinden geçmişti.

Zinaçka çekinerek Peter'in elini tuttu. Kalbinin derinliklerinden gelen tatlı ve okşayıcı bir sesle söyledi:

— Bugün pek asabî görünüyorsun Peter.

Peter ruhundaki fırtınalardan yorulmuş, bitkin bir hale gelmiş bir adam tavrile gözlerini yumdu. Bir saniye sonra gözlerini açtı. Coşkun bir atılışla Zinaçka'nın ellerine sarıldı. Kuruyan boğazını ıslatmak, kavrulan ciğerlerini biraz serinletmek için bir yudum su istiyen ağır bir hasta gibi inledi:

— Zinaçka anlat... Ne olursa, olsun bir şey söyle... Sesini dinliyeyim!

— Derdin nedir? Niçin benden saklıyorsun?

Peter alnını oğuşturdu. Rengi sapsarı olmuştu.

— Korkuyorum... Müthiş korkuyorum... Galiba ben de çıldıracağım...

Zinaçka bir saniye dondu kaldı. Dizlerinin dermanı kesilmiş, kalbi sanki durmuştu. Haykırmak, avazı çıktığı kadar haykırmak ihtiyacını duyuyordu. Sür'atle kendini topladı. Yavaş bir sesle mırıldandı:

— Böyle saçma şeyleri nereden aklına getiriyorsun?

Kalktı. Erkeğin yanına oturdu. Elini avucları içine aldı.

— Sana bir şarkı söyliyeyim mi?

Peter'in cevabını beklemeden fırladı. Odanın bir köşesinde duran üç köşeli masanın yanına gitti. Gitarı eline aldı. Tellerini muayene etti. Divanın üstündeki yastıklardan birini Peter'in ayaklarının dibine atarak oturdu.

Mevzun yapılı beyaz elleri, yaralı bir kuş gibi tellerin üzerinde çırpınıyordu. Yanık, içli bir sesle şarkı söylemeğe başladı. Peter gözlerini dikmiş, onun her hareketini dikkatle takib ediyor, yavaş yavaş açıldığını, ferahladığını hissediyordu.

Baykal sahillerine aid eski bir Rus şarkısını söylüyordu.

Şarkıyı bitirince gitarı sessizce kucağına yatırdı. Başını Peter'in dizlerine yasladı. Uzun zaman bu vaziyette kaldı.

Peter ihtiyarsız olarak elini uzattı. Kızın yumuşak saçlarını okşamağa koyuldu. Düşünüyordu:

— Yoksa ben de bu kızı seviyor muyum?

Miett'in hayali hafızasında ruhsuz bir kandil gibi yanıyordu. Onu ölmüş ve kendisi için ebediyyen kaybolmuş bir kimse olarak telâkki ediyordu. Hayret! Bu his nereden geliyordu? Ruhuna en yakın bulduğu ve onsuz hayatı bir an için olsun tasavvur edemediği sevgili Miett'i hakkında bu tarzda nasıl düşünebiliyordu?

Bugün şehre inerken kendisile birlikte gelen muhafız Nikola İvanoviç Kirilof mutfakta Dimitri ile lâf atıyor ve esir subayın Miskinler Oteline avdet edeceği saati bekliyordu. Fakat esir subay bir türlü evden çıkmak bilmiyordu. Artık konuşacak mevzu da bulamıyorlardı. Her basit insan gibi yapacak bir şey bulamayınca başını ocağın kenarına dayayıp uykuya daldı. Dimitri kaba bir kâğıda sardığı kalın sigarasını tüttürüyor, ocağın içinde çıtırdayarak yanan odunları seyrediyordu. Belki de eski mes'ud günleri düşünüyor, Zinaçka'nın, çok sevdiği efendisinin bu biricik yadigârının çocukluk demlerini hatırlıyor, onun saadete erişmesini kalbinin bütün saffetile Cenabıhaktan diliyordu. Onun nazarında yeryüzünde Zinaçka'dan daha güzel, ondan daha temiz bir kız bulunmasına imkân yoktu. Zinaçka'nın derin bakışlı gözlerinde merhum efendisinin keskin zekâsının ve sonsuz şefkatinin parladığını görüyor, içi titriyordu. Genc kızın kılına gelecek bir zarar için hayatını her an fedaya hazırdı. Bu itibarla içerdeki esir subayın ona bir fenalık yapması ihtimalini düşündükçe ihtiyar elleri titriyor gözleri korkunc bir parıltile yanıyordu. Eğer böyle bir şey vaki olursa, bu nereden geldiği belirsiz esiri hiç tereddüd etmeden bir tavuk boğazlar gibi boğazlıyacağından emindi.

Peter bu akşam geç vakitlere kadar Zinaçka'nın yanında kaldı.

Eylûlün ilk haftasında Podçuvaşi kampı, çomak sokulmuş karınca yuvasına dönmüştü. Rus genelkurmayı hep o, esirlerin isyan ederek Çar'ı kurtarmağa teşebbüs edecekleri korkusile, durmadan kalabalık esir kafilelerini daha içerilere doğru sevkediyordu. Yıllardanberi bir arada yaşayarak, artık tamamile birbirlerinin derdleri ve elemlerile hamur olmuş biçareler, çil yavrusu gibi, Sibiryanın sonsuz buz deryalarına dağıtılıyordu.

Tobolsk şehri on gün içinde asgarî on bin kişiden ayrılmıştı. Şehir adeta geniş bir nefes almıştı. Hayat, hissedilir bir sür'atle ucuzluyordu. Yerliler bundan fevkalâde memnundular.

Çar balkonda duruyor, perişan kıyafetli harb esirlerinin mutad selâm resmini ifa etmek üzere geçecekleri anı beyhude yere bekliyordu. Bu dünyada, artık üç buçuk aç ve çıplak insanın bile saygı tezahüratında bulunmasının kendisine çok görüldüğünün farkında değildi.

Bir kaç gün sonra Mezeyi hepsini sevincden coşturan bir haberle şehirden döndü. İki buçuk senedenberi bir türlü gelmek bilmiyen posta, bir gün Tobolska vasıl olmuştu.

(Arkası var)